

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 7-50 Din
za inozemstvo 15-.

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Današnja številka obsega osem strani
in stane en dinar.

Ljubljana, 8. julija.

Vsak večji strankarski zbor v svobodni in demokratični državi znači važen dogodek v političnem življenju naroda, zbor zaupnikov stranke, ki je po številu pristašev in mandatov sicer v naši pokrajini manjšinska stranka, a po svojem kulturnem in gospodarskem vplivu nadkriljuje tudi pri nas vse druge stranke, pomenja v današnjem položaju političen pojav prvega reda, zlasti, ker se shod zaupnikov vrši v času, ko se vrši naravnost besen koncentričen naval neprijateljev na edino nositeljico napredne jugoslovanske demokratične ideje in ko je — sicer neznatna — peščica lastnih pristašev v slepi zablodi se dala zlorabiti za borbo proti svoji stranki.

Pa ravno v tem ljutem koncentričnem ognju nasprotnikov je slovenska demokracija pokazala svojo žilavost in trdnost. Najširše vrste somišljenikov so se bolj kakor kedaj zavedle, da je nasprotnik opasen le, če zadene stranko, ki počiva, ki popušta v svoji železni vztrajnosti in doslednosti in ki se da zastopniki z dvomi, malodušnostjo, nezaupanjem. Tako je z naravnost obžudovanja vredno točnostjo in energijo sledil napadu odpor in ko se zbirajo povodom ustanavljanja oblastne organizacije zaupniki iz vseh krajev naše ožje domačije, prihajajo v Ljubljano tudi manifestirajo edinstvo in solidarnost stranke in dokazati odločno voljo za novo, živo delo.

Včeraj smo poudarjali, da temelji jugoslovanska demokracija na treh glavnih idejah. Ona je nacionalna, kulturno in gospodarsko napredna ter kot zastopnica socialne solidarnosti najboljši regulator medsebojnih plemenitih in stanovskih nesporazumljenj ter nasprotstev interesov. Tem temeljnim načelom je treba do podrobnosti izvršiti tudi organizacijo stranke.

Demokracija živi le v delu in ustvarjanju. Ne zadostuje, da imamo nepremagljivo dobro časopisje. Dolžnost strankinih pristašev je, da zanesemo naš tisk v sleherno kočjo in vsako rodilno. Ne zadostuje, da sedajo gospodje, ki ne znajo ali nečejo biti aktivni, kakor nekaki senatorji in zeleni mizi strankinega vodstva in tam rešujejo morda medsebojne spore. Ako hoče demokratska stranka napredovati ter doseči jakost, ki ji gre po krepkosti ideje ter po notranji sili njenih nosilcev, je neobhodno potrebno, da stopi demokracija iz svoje rezerve ter gre bolj kakor dosedaj med narod. Ni res, da ljudstva ni mogoče pridobiti za dobro in plemenito stvar, da je naš človek nedostopen trezni besedi! Treba je samo neumornega dela, ki ne sme počivati nikdar, ki se ne sme izogniti nobenega še tako oddaljenega kraja, ki ga ne sme ustaviti pred nobenim stanom in nobenim človekom v narodu, pa boste videli, da je jugoslovanska demokratska misel v našem delu naroda trdnost in močnejša, kakor zavratne ideje zapeljivcev našega ljudstva. Nas niso vdusile avstrijske razmere in le na nas demokraciji samih je, da se dvigne naša misel k novemu politu.

Posebno paznjo mora stranka povoziti stanovskim organizacijam. Tamkaj kristalizirajo najboljše sile našega naroda, tamkaj se ustvarja najboljše temelji za ekonomsko in socialno blagostanje ljudstva. Z demagogijo in s politiko fraze so druge stranke skoraj ubile vse strokovne organizacije. Povsod so malone same razvaline. Ni slučaj, da so duševni voditelji onih strokovnih organizacij, ki navzlic vsem težkostem dobro uspevajo, ravno demokraciji. Ravno to je karakteristično za poštenost demokracije, da ona strokovnih organizacij politično ne izrablja, marveč jih nesebično podpira po svojih najboljših močeh. Ravno tako značilno je pa tudi za druge stranke, da so s politično zlorabo strokovnih organizacij zanesle vanje kal smrti.

Uspešno delo in napredek v stranki sta v mnogem odvisna od njene notranje harmonije. Kriza človeške družbe ustvarja tudi v političnih organizacijah tendence, ki ogrožajo njih enotnost. V Sloveniji vidimo, kako ljuto se grizejo med seboj socialisti, oparjeno od dne do dne vidneje znake razkroja v klerikalni stranki, gledamo, kako izgublja narodni socialisti vsako orijentacijo — ni čuda, da se pojavljajo med naprednim elementom stremljenja, ki hočejo za vsako «novo» idejo, za vsak stan, za vsako interesno skupino ustanovljati posebno stranko. Ni za lepšega dogodka za vse na-

Zunanje posojilo pred finančnim odborom.

GOVOR FINANČNEGA MINISTRA. — POGOJI SKS ZA PRITRDILO. GROŽNJA Z ISTOPOM IZ VLADE.

Beograd, 8. julija. (Izv.) Minister Kumanudi je danes v finančnem odboru govoril o ameriškem posojilu, čigar prvi obrok po 15 milijonov bi se porabil za popravilo železniškega omrežja. Finančni odbor bo o detaljih še razpravljajal.

Finančni odbor je nato začel debato o zunanjem posojilu. Tozadavne debate so se udeleževali poslanci Korun, Duličič, Marković in Andrija Radović, ki so se izjavili proti posojilu v taki obliki, češ da sestoji iz dveh pogodb in da dale premalo moralnega in materialnega jamstva. Poslanec Rajer je v imenu SKS podal izjavo, v kateri zahteva, naj se točno precizira, zakaj se bo posojilo uporabilo, in je predlagal, naj se uporabi del posojila za gradbo železniške proge iz Ljubljane preko Kočevja do Jadrana ter proge Sevnica-St. Janž, ki bi vezala Maribor z Jadranom, sicer poslanci SKS ne bodo glasovali za posojilo. Obenem bodo pristojni stavili vprašanje glede svojega nadaljnjega sodelovanja v vladi.

Ta izjava SKS je vzbudila precejšnjo senzacijo. Prihodnja seja bo v ponedeljek ob osmih zjutraj.

Predsednik odbora Vojta Veljković je dalje naznanil odboru, da je 40 poslancev predlagalo, naj se s posojilom podaljšata progi Niš-Prokupovo in Priština-Metohija, za kar bi bilo treba okrog 200 milijonov dinarjev. Poslanec M. Jovanović in dr. M. Marković sta se tudi pridružila temu predlogu.

Finančni minister dr. Kumanudi je v svojem eksponatu naglašal, da se od posojila porabi trije milijoni dolarjev za popravilo lokomotiv, en milijon za zboljšanje nekaterih potrebnih železniških prog, nadalje večje vsote za razširjenje zagrebških kolodvorov, za popravilo mostov, za plačanje dolga Standard Oil Company i. dr.

Poslanec Duličič je trdil, da je posojilo negotovo, ker si je družba Blairste v pogodbi zagotovila odstop za primer kakega večjega političnega dogodka v državi, za kar se pa končno lahko smatra marsikaj. Finančni minister je ugotovil, da sklepa naša država to posojilo pod podobnimi pogoji, kakor sklepajo taka posojila tudi druge države.

Seja narodne skupščine.

DISCIPLINIRANJE POSL. SEVIČA. — NADALJEVANJE PRORAČUNSKE RAZPRAVE.

Beograd, 8. julija. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine je otvoril predsednik ob en četrt na 11. Pred prehodom na dnevni red je predsednik naznanil, da je kralj sankcioniral zakon o zavarovanju delavcev. Nato je izjavil minister poljoprivrede Pucelj na tozadavno vprašanje posl. Filipovića, da bo osnoval poseben komite, ki naj izdela zakon o obdelovanju polja. Posl. Filipović je z odgovorom zadovoljen.

Zaradi včerajšnjega incidenta med poslancema Vidakovićem in Sevičem je bil Sevič, ki je grozil Vidakoviću z revolverjem, izključen iz seje. Na poziv predsednika dr. Ribarja je Sevič zapustil zbornico.

Skupščina je nato prešla k dnevnemu redu in je nadaljevala razpravo o proračunu. Govorila sta poslanci Uroš Stojić in Čorčić. Prvi je napadel vlado in zlasti fi-

nančnega ministra, drugi pa je opozarjal na težkoče, ki so neizbežne posledice povišanih razmer in ovirajo gospodarsko konsolidacijo.

Ob enih je bila seja zaključena in sklicana popoldanska za 4. uro.

Popoldne se je nadaljevala seja skupščine ob pol petih. Prvi na tej seji je govoril Ivan Evetović (klerikalec), ki je v svojem bujnovskem žargonu kritiziral vlado in režim, končno pa kot duhovnik pozval vse navzoče k medsebojni ljubezni in izjavil, da ne bo glasoval za proračun. Za njim je govoril zemljoradnik Mihael Stojić, ki je govoril o političnem programu svoje stranke in kritiziral proračun. Rekel je, da bo glasoval proti njemu. Seja je bila končana ob četrt na 9. zvečer. Prihodnja seja bo v ponedeljek ob 9. uri dopoldne.

Udeleženske ženskega kongresa pri kralju in kraljici.

Bled, 8. julija. (Izv.) Danes je dospel na Bled del udeleženk z ljubljanskega kongresa Narodnega ženskega saveza. Ko sta kralj in kraljica po ministru dvora Jankoviću dogladala, da se mude na Bledu boriteljice za socialno povzdigo našega naroda, sta jih spontano pozvala v gradič Suvohor. Par minut pred pol šestu so se zbrale udeleženke — okrog osemdeeset po številu — v parku pred gradičem, kamor so takoj nato prispeli, od vseh navzočih burno pozdravljeni. Kralj, kraljica in kneginja Jelena. Kralj in kraljica sta šla od dame do dame, vsaki segla v roke in jo prijazno nagovorila. Spraševala sta jih, od kod so, in se informirala o kulturnih in socialnih razmerah njihovega okolja. Ga. dr. Lipoldova iz Maribora je vladarski dvojiči kratko orisala delo narodnega ženstva, gđ. Ahtikova iz St. Jurja ob Taboru pa jima je dajala pojasnila na njena vprašanja o prosvetnem delu

učiteljstva med našim kmečkim ljudstvom. Posebno živahno se je razgovarjal kralj z obema delegatkinjama iz Makedonije in delegatkinjo iz Črne gore, katerim je izrazil svoje veselje nad dejstvom, da so se združile žene cele države v želji, čim največ koristijo narodu.

Kralj je bil točno pončen o delu ljubljanskega kongresa in njegovih sklepih. Ponovno je zatrdil, da spremljata to človekoljubno delo on in kraljica z največjim simpatijami. Kraljica sama je izrazila nado, da bo mogla skoraj tudi sama aktivno pomagati pri delu naših žen za dobrobit naroda.

Dame so bile pogoščene s čajem in pecivom. Kralj, kraljica in kneginja Jelena so ostale pri njih celo uro in jim dale dali naposled na razpolago šest dvornih avtomobilov, v katerih so se dame odpeljale v Lesce na kolodvor.

Kralj zapusti v avgustu Bled?

Beograd, 8. julija. (Izv.) Kakor poročajo listi odpotuje kralj s kraljico začetkom avgusta iz Bleda v Dubrovnik, kjer bo prebil mesec avgust.

Istočasno, ko prideta v Dubrovnik naš kralj in kraljica, dospe na obisk istotje tudi rumunska kraljeva dvojica s princem Ileano.

sprotnike naprednega Slovenstva, nego bi bilo atomiziranje njegovih političnih moči. Razcepitve napredne sile in plemenski separatizem, kulturna in socialna reakcija, gospodarsko nasilje bodo slavili trijumfe. Naša mlada demokracija bo to svojo otroško bolezen lahko prebolela, ako se strogo čuva strankino moralo in disciplino proti vsakemu, kateremu so to njene težkoče le predmet konjunkturalne politike in proti onim, ki bi se žutili v svojih

PREDSEDNIK ZANELLA PRI MINISTRU NINČIČU.

Beograd, 8. julija. (Izv.) Včeraj je predsednik reške vlade dr. Rihard Zanella, ki se mudi v Beogradu, posetil našega ministrskega predsednika dr. Ninčiča.

POLOŽAJ V JUŽNI SRBIJI.

Beograd, 8. julija. (Izv.) Radikalni klub je imel v svojih prostorih važno konferenco s poslanci Južne Srbije o tamošnjem položaju

ambicijah žaljeni — če drugi delajo.

Jutri pozdravimo zopet med nami svojega prvega delavca, ministra Zervaja. V ogorčenem odporu proti vsem, ki so hoteli tega moža potlačiti v blato obrekovanja, ker si njegovega požrtvovalnega dela za stranko in državo niso upali drugače uničiti, se kaže občudovanja vredna afirmacija strankinega botenja, njene volje, njene življenjske energije. V delu pa je moč in je napredek naša velika misel.

Rusi preklicujejo svoje obljube.

BURNE RAZPRAVE V HAAGU. — SOVJETSKA VLADA NE VRNE ZAPLENJENEGA INOZEMSKEGA PREMOŽENJA. — EVROPA NE DA KREDITOV.

Haag, 8. julija. (Izv.) V podkomisiji, ki razpravlja o poravnavi ruskih dolgov, je prišlo danes do burnih debat. Ko so Litvinova vprašali, kako namerava sovjetska vlada vrniti privatnim kapitalistom zaseženo imovino, je ta odgovoril, da se v tem ne da še točno govoriti. Ko so ga nadalje vprašali, kaj nameravajo Rusi z onim imetjem, ki je last tujcev, je menil, da se to imetje ne da več ugotoviti. Belgijski delegat Cattier je stavil Litvinovu še nekaj vprašanj, na kar je Litvinov ogorčen izjavil, da so Rusi že 14

dni v Haagu in so se jim dosedaj stavi la le vprašanja. Dokler zavezniki Rusije ne dovolijo kreditov, jim ta na vprašanja ne bo odgovarjal.

Predsednik lord Greame opozarja, da so se ta načela zavrgla že v Genovi in za enkrat o kreditih ne more biti govora. Krasin je dementiral izjavo, ki so jo lieti pripisali njemu, češ, da bo Rusija vrnila 90 odst. zaseženega imetja lastnikom. Končno je zahteval francoski zastopnik točnih odgovorov na stavljenja vprašanja, na kar je bila seja preložena.

Kriza nemškega parlamenta.

Berlin, 8. julija. (Izv.) Vled nevarnosti, da parlament ne bi sprejel zakona za zaščito republike in da bi vlad telega prišlo do razpusta zbornice, bo imel jutri dopoldne državni kancelar razgovor s koalicijskimi strankami, katere bo skušal dobiti za sporazum, ker bi razpust zbornice zelo slabo vplival na zunanji položaj. Vlada se pogaja sedaj ravno o moratoriju in zunanjem posojilu, česar pa brez trdnega položaja ne more doseči. Socialisti za enkrat ne kažejo ravno nagnjenja do sporazuma.

Berlin, 8. julija. (Izv.) Kakor doznava Vaš dopisnik, je upanje berlinske policije, da se bodo mogli izslediti Rathenauovi morilci, vedno manjše. Policija domneva, da so morilci že davno pobegnili preko meje. Posrečilo pa se je aretirati atentatorja na Hardena. Aretiranec je izpovedal marsikaj o obstoju tajne organizacije. Kakor čujemo iz zanesljivega vira, so zaradi osumljenja soudeležbe pri umoru Rathenaua aretirali že na stotine ljudi, vendar pa je število 750, o katerem poročajo listi, zelo pretirano.

Omejitev deviznega prometa v Avstriji.

Dunaj, 8. julija. (Izv.) Novi zakon o prometu z devizami, ki je bil danes izdan, predpisuje glede kupčije z devizami gotove omejitve. Trgovina z inozemskimi plačili je dovoljena le deviznim trgovcem. Prodaja domačih izplačil v inozemstvo je dovoljena le s pismenim dovoljenjem devizne centrale. — Izvoz domače valute je dovoljen tudi samo z dovoljenjem omenjene centrale.

Politični položaj v Bolgariji.

Sofija, 8. julija. (Izv.) Bolgarski notranji minister Dasalov je pri nekem razgovoru z zastopniki časopisov izjavil, da so vesti o razpustu parlamenta neresnične. Istotako je zanikal mnenja, da je prišlo med posameznimi člani vlade do nesporazumov. Naglašal je celo, da se je zunanje politični položaj Bolgarske očitno zboljšal. Očitek, da Bolgarija razburja svoje sosedes z roparskimi druhalni, je krivičen, nasprotno je ona prva, ki je pripravljena živeti s svojimi sosedi v slogi in miru.

De Valera ujet?

Dublin, 8. julija. (Izv.) Pohod proti irskim upornikom je v polnem razvoju. Neka četa, ki se je ustalila v Currighoboru, se je po dolgem obleganju udala. Včeraj se je vršila v bližini Dublina pravcata bitka. Tudi posadko v Briesingtanu, ki ji je poveljeval sam De Valera, so zajeli. Uporniki se drže le še v severnih provincih.

Umor v češkem parlamentu.

Praga, 8. julija. (Izv.) V zgradbi češkega parlamenta se je odigrala danes tragedija, ki je vzbudila silno senzacijo po vsej Pragi. Češki legionar Doležal je prišel namreč danes v zbornico in je ustrelil z revolverjem na legionarskega poslanca Pšeničnika, ki je bil takoj mrtev. Doležal je bil aretiran. Vzrok atentata je neznan. Sumi se, da gre za ljubosumnost. Vsekakor pa je gotovo, da motivi niso bili političnega značaja.

MILIJONSKA TATVINA KOLKOV.

Milan, 9. junija. (Izv.) V Lodih je neki carinik odkril zares edinstveno tatvino. Dva doslej še nepoznana individua sta ukradla kolkov v vrednosti dveh milijonov lir. Bila sta aretirana. V teku je preiskava, iz katerega urada izvirajo ukradeni kolkji.

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandra. cesta.

Račun pri pošti. čekov. ravodu št. 11.842.

Uradniška pragmatika

Beograd, 8. julija. (Izv.) Danes popoldne je zboroval ministrski komite (Pribečević, Trifković, Rafailović) in se posvetoval o zakonu o uradnih, komite je odobril tozadavno načrt in ga sklenil predložiti skupščini.

Za varaždinsko oblast

Beograd, 8. julija. (Izv.) Danes je dospelo smukaj odposlanstvo iz Medimurja pod vodstvom Ivana Zganca iz Čakovca in Janka Baričevića iz Preloga, ki zahteva za Medimurje in varaždinsko županijo posebno podravsko oblast s sedežem v Varaždinu. V demokratskem klubu sta jih sprejela predsednik Davidović in minister Pribečević, v radikalnem pa Jovanović in Djuričić. Ministrski predsednik Pašić jih je sprejel v avdienci ob pol 4. uri popoldan.

Pri Pašiću se je mudila ta deputacija nad pol ure. Pri tej priliki je bilo govora tudi o Radiću in njegovi politiki, pri čemur je izjavil Pašić, da obsoja Radićevo politiko, ki intrigira zoper državo tudi v inozemstvu. Rekel je, da so doslej oblasti potrpežljivo prenašale to protidržavno početje, da pa država ne bo večno čakala na to, da se radičevci izpametujejo.

MINISTRA NINČIČ IN MARKOVIČ V BEOGRADU.

Beograd, 8. julija. (Izv.) Ministra Ninčič in Marković sta danes referirala Pašiću o svoji avdienci pri kralju na Bledu. Kralj jima je izrazil željo, naj bi se kmalu rešil spor z Italijo.

NOVA BAJKA O RUSKEM CARJU.

Pariz, 8. julija. (Izv.) «Temps» poroča iz Kopenhagana, da je izjavila tam bivajoča mati carica, da živi ruski car na Japonskem. Več o njegovem življenju zaenkrat ne sme izdati. (Vest je tako lažna, da jo beležimo samo kot primer, kaj vse se govori po svetu in kaj pišejo celo veliki in resni listi, kakoršen je «Temps». Ured.)

DEMOKRATSKI KANDIDATI ZA DRŽAVNI SVET.

Beograd, 8. julija. (Izv.) Izmed demokratskih kandidatov za državni svet je poslanec Paleček iz osebnih in rodbinskih ozirih izjavil, da te funkcije ne more sprejeti. Namesto njega bodo kandidirali demokraciji sedaj dr. Marko Rošića.

SPIŠI ANATOLA FRANCEA NA INDEKSU.

Rim, 8. junija. (Izv.) Papež je postavil spiše Anatola Francea na indeks.

Borza

Zagreb. Zagrebska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali Berlin 17.25, Pariz 665, Italija 372.50 — 375, London 378.75, Praga 179 — 179.50, okoli poldan že 185, Newyork 83. V splošnem je bil danes promet živahnejši kot običajno. — Radi padca jugoslovanske devize v Curihu, so se nekatere cene rapidno dvignile.

Beograd, devize: Berlin 17, Budimpešta 6.75, Bukarešta 49, Italija 375, London 375, Pariz 672, Praga 175, Sofija 51. Svica 1580, valute: marke 21, leji 48.25, lire 370, franki 668.

Dunaj: V prostem prometu so notirali: Italija 1015, Berlin 45, Newyork 23.80, London 13.500, Pariz 1850, Curih 4450, Praga 500, Zagreb 67.25, Budimpešta 17.80.

Curih, devize: Berlin 0.995, Newyork 523.50, London 23.29, Pariz 41.60, Milan 23.32, Praga 11, Budimpešta 0.40, Zagreb 1.575, Sofija 3.50, Varšava 0.10%, Dunaj 0.0250, avstr. žig. kroge 0.02%.

Berlin: Italija 2302.10 — 2307.90, London 2327.05 — 2332.95, Newyork 522.34 — 523.66, Pariz 4114.85 — 4125.15, Svica 9912.55 — 9937.45, Dunaj 220.50 — 224.50, Praga 1138.55 — 1141.45, Budimpešta 40.54 — 40.66, Bukarešta 305. Zagreb 640. Sofija 329.55 — 330.45.

Politična situacija.

g. Beograd, 7. julija.

Politični dogodki preteklega tedna so velezanimivi. Medtem, ko je se vse z napeto pozornostjo pričakovalo, kaj bo sklenila vlada glede konvencij z Italijo, in je opozicija že pred razpravo tega vprašanja v ministrskem svetu skovala krizo vlade, so vesti o grozodejstvih bolgarskih komitejev na naši južni meji razburile vso tukajšnje javnost. Po ugotovitvi strašnih zločinov, ki jih vršijo bolgarski komiteji, je naša vlada takoj ugodila vojnemu ministru, ki je pomnožil obmejne čete in ukrenil tudi vse drugo, da se osigura življenje naših državljanov na meji, ter prepreči nadaljnja bolgarska grozodejstva. Vse tukajšnje časopise povdarja radi nečloveškega postopanja bolgarskih komitejev, ki ne priznajo niti ženam in deci, da je nemogoča vsaka obnovitev bratskih zvez z Bolgarijo in spominja na številne srbske žrtve, padle pod bolgarskim nožem, ki počivajo sedaj v Sursulici. Ogorčenost tukajšnje javnosti je tembolj razumljiva, ker je javna tajnost, da bolgarska vlada sama ne samo tolerira ampak tudi podpira akcije komitejev, medtem ko v Beogradu dan na dan izjavlja svojo lojalnost in je že neštokrat obljubila očistiti svoje meje neodgovornih elementov.

Po vsem tem je bila z zadovoljstvom sprejeta vest, da se naša politična pogodba z bratsko Češkoslovaško podlaga še pred potekom njene veljavnosti za Julijo vrsto let in se bodo po njeni razširjeni važnosti obe državi še tesneje naslonili druga na drugo. Čehi pa tudi za zblizanje na gospodarskem polju mnogo store in se v svojem prizadevanju ne plašijo marsikatero žrtve.

Ministra Ninčić in Krstelj sta predložila vladi konvencije, ki jih je sklenila naša delegacija z Italijo kot dopolnitev k rapalski pogodbi. Pri razpravi v ministrskem svetu se je pokazalo, da vlada v glavnem nesoglasje glede velikosti okoliščine Zadra in pa glede šolstva. G. Pašić se nekaterim drugim člani vlade zadržuje, da bi se omejila okolica pripadajoča Zadru kot ekonomsko zaledje na 5 km, medtem ko so drugi zato, da se sprejme konvencija tak, kakor je bila predložena po naši delegaciji, ker so s tem baje osigurane okolice naše narodnosti marsikatero olajšave glede prenosa poljskih prišelcov, trgovin itd.

Glede druge točke je minister prosvete izjavil, da ne more pristati na njeno ratifikacijo, ker koncesija osigurava italijanskim manjšinam taka prava glede šolstva, ki se protivijo naši suvereniteti, medtem ko s strani Italije naše manjšine dosedaj še niso dobile nobenih garancij. Izgleda, da bo g. Pašić svoje mnenje revidiral, stališče g. Pribečevića pa je zmagalo. Slišati je mnogo trpke kritike na adresu onih mož, ki so v Rimu pripravljali te konvencije. O tem prihodnjik še kaj več.

V parlamentu se vrši razprava o rednem proračunu, ki pa ni prinesla pričakovane važne in živahne diskusije. Opozicija je, uvidevši banalnost svojega početja in menda tudi radi vedno hušje vročine opustila započeto obstrukcijo. Otrdaj ni več polomljenih miz, niti večkratnih ugotovitev kvorumov v teku ene seje. Udeležba na proračunski debati ni baš prevelika, ker so vladne stranke zavzele tozadevno svoje stališče že prihodnem razpravi v klubih, opozicija pa ponavlja svoje lamentacije o strašnem režimu, ki da je po Trumbiću, ustvarilo stanje enako nemu v Rusiji, o zatiranju Orlov, Marišinskih kongregacij in katoliškega duhovništva. Od govornikov opozicije je najbolj zanimiv socialist Etkin Kristan, ki ukoravno skrajno strankarski, vendar loči državo od vlade, realnost od teorije. Trumbić je s svojim govorom razočaral, kar je bilo razvidno iz ugovorov in medklavicov s strani vseh strank, ker se je s svojo kritiko nad vsem in vsakim spodikal, poveljujoč samo hrvatski del našega naroda.

Velika diskusija se je vodila v klubih glede izvolitve kandidatov za državni svet. Medtem ko izkazuje demokratska lista odlične strokovnjake in so izmed 9 mest izpolnjena 4 s »prečani«, sestoji radikalna lista izključno iz eksponentov stranke, in vrhutega moč večinoma brez strokovne kvalifikacije. Pa tudi na preloške kraje so g. radikali popolnoma pozabili. Razumljivo je torej, da so de-

mokrat nazadnje zahtevali v tem vprašanju ponovno razpravo in sporazum z radikali, ter zastopajo pri tem stališče, da treba predvsem gledati tudi z radikalne strani, da pride v državni svet čim več strokovnjakov.

Ker se ta teden še ni končala niti generalna debata o proračunu, in so potem pred velikimi počitnicami rešiti še druga važna vprašanja, predvsem zunanje posojilo, uradniška pragmatika, podpis konvencij z Italijo itd. je sigurno, da bo narodna skupščina zborovala najmanj še do konca tega meseca.

Proračun Italije.

Pet in pol milijarde primanjkljaja v državnem proračunu. — 200 milijard dolga, — 522 milijonov poštne primanjkljaja.

nr Rim, 7. julija.

Predsednik finančnega in zakladnega odseka posl. Paratore je predložil poročilo o državnem proračunu. Iz tega poročila posnemam, da proračun za leto 1921/22 izkazuje 5 in pol milijarde lir primanjkljaja, za leto 1922/23 pa okoli 4 milijarde. Skupni državni dolg znaša 114 milijard in 500 milijonov ter bo do konca proračunskega leta 1922/23 zrastle na 124 milijard, od katerih pa jih je 20 v zlatu in bo znašal torej v resnici okoli 200 milijard. Obresti znašajo skoraj polovico glavnih državnih dohodkov. Papirja vseh treh emisijskih bank je v obtoku okoli 17 milijard, kritih s približno 11-4% rezerve, ki obstoji (koncem maja 1922) v 1104-8 mil. zlatu, 115-9 mil. srebra in 739-8 mil. enakovredne valute. Lira je padla v svoji vrednosti napram dolarju za približno 400, napram sterlingu pa za približno 380 odstotkov.

Poročilo toži, da se ljudstvo in parlament nikakor ne zaveda tega položaja in zahteva kar največje štednje. Izdatki se morajo znižati, ljudstvo se mora prepričati, da je treba žrtve. Zeleniški promet se mora skriti in se ne smejo uvajati novi direktni vlaki. Izdatki za vojsko in mornarico se morajo skriti. Po vojni opustošene in nove pokrajine morajo uvideti, da ne morejo dobiti vsega, do česar bi imele pravico. Skriti se morajo podpore industriji in pomorski plovi. Dohodki se morajo zvišati s preuredbo davkov.

Predložen je tudi proračun ministrstva za pošto in brzojavo, ki izkazuje za leto 1922/23 nič manj kot 522 milijonov primanjkljaja. Izdatki za osobe znašajo 741 milijonov, vsi dohodki pa samo 530 milijonov. — Ta resort je si jalen dokaz, kako se gospodari v Italiji. Za leto 1921/22 je bil predvidevan v proračunu primanjkljaj 337 milijonov, ki pa je med letom narasel na skoraj 500 milijonov. Na 704 milijone proračunani izdatki so zrastle na 1152 milijonov, dohodki pa so padli za 50 milijonov.

Finančni položaj je torej vse drugo, ko zadovoljiv. Italija je na slabšem, ko katerakoli druga večja država v Evropi, in če pomislimo, da je od njene nastanka preteklo že 60 let, smemo biti prepričani, da je v razmerju z nami za mnogo na slabšem.

Politične beležke

— Svoj mandat v načelstvu JDS je odložil dr. Karel Triller. V dotičnem pismu na predsedništvo JDS pravi, da odlaga svojo mesto, poglavito radi rahlega zdravja. Načelstvo JDS je vzelo v svoji seji 8. t. m. odstop na znanje ter sklenilo sporočiti dr. Trillerju pismo zahvalo za njegovo dosedanje delovanje v vodstvu stranke.

— Krajevna organizacija za Sloveško Bistrico je na svojem sestanku z ogorčenjem zavrnila napade na ministra dr. Zerjavo, ter mu izrekla neomajno zaupanje in zahvalo za njegovo nesebično in požrtvovalno delo v prid stranki in državi, z iskreno željo, da se kmalu čil in zdrav vrne na svojo službeno mesto in se zopet s polno močjo posveti velikemu delu konsolidacije naše države. Ravno tako je bila enoglasno izrečena zaupnica veleza-lužnemu, nad vse delavstvu poslanec dr. Kukovec in ravno tako poslanec

prof. Reiserju, ki se je vedno in povsod zavzemal za povoljno rešitev uradniške vprašanja.

— Krajevna organizacija JDS v Ormožu je na svojem zborovanju, ki se je vršilo dne 6. julija in pri katerem je poročal njen predsednik o gonji izvestnih elementov proti demokratski stranki in njenim voditeljem, sklenila s glasno sledečo resolucijo: V obzired klevetam, obrekovanju in gonji napram voditeljem demokratske stranke dr. Zerjavi in dr. Kukovcu izrekamo prvoroditeljska demokratske ideje, voje neomajno zaupanje ter zavračamo z ogorčenjem in brezmejnimi zaničevanjem vse ostudne napade na njih. Istočasno pošiljamo dr. Zerjavi vroče želje, da bi se skoraj čil in zdrav povrnil na svoje dosedanje mesto.

— Odgovor dr. Rybářa na našo sicer ostro, toda povsem stvarno kritiko njegovega famoznega članka o Nemcih se glasi: »Jutro« napada na svoj zani prostaki način gosp. dr. Rybářa radi njegovega članka ter mu podtika z zlobnim zavijanjem protinarodne tendence. Dr. Rybář se z anonimnimi zaletniki ne bo prekal o umestnosti teroristične taktike napram našim Nemcem. Z Zerjav - Praprotnikov kliko se dr. Rybář že lahko meri v čisti ljubezni do naroda in do naše države. Tako čitamo v sobotni »Jugoslaviji« Menimo, da označimo ta način polemike najbolje, ako jo sporočimo svojim čitateljem. To so argumenti! Dodajmo samo še to, da se z drjem Rybářem nisem prekal o umestnosti teroristične taktike napram Nemcem. O tem se ž njim prekal njegov lasten list, ki grozi dan po Rybářevem članku v posebnih notici uredniku celjskega nemškega lista (kateri je seveda Rybářeva izjava ponatisnil kot uvodnik), da ga bo treba radi pisave tega lista s pasjim bičem prepetsti.

— Nekdaj in danes. Ko je Avstrija napovedala začetek svetovne vojne, so bil klerikalni odličnjaki, zlasti pa duhovščina za njo najčvršči priganjaki. Sam ljubljanski škof Jeglič je blagoslovil vojake, predno so jih poglani v strelske järke, ter jim pridgal, kako srečno je umreti za Avstrijo kot »kamenofutur«. Za škofom so agitirali za vojno skoraj po vseh leah. Kolikor fantov in mož niso mogli spraviti klerikalni v strelske järke z lepa, spravili so jih z denunciacijo kot »srbofil«. Včerajšnji »Novi Čas« pa piše, da še je med vojno ukinilo vseh deset božjih zapovedi, »vselej so ubijati in krasti, rekvirirali so in konfiscirali, odučili ljudi spoštovati tujo lastnino, preobrnilo so sploh vse človečanske pravstvene pojme«. Vse to je res. Resnica je pa tudi to, da so vse to blagoslovljali klerikalci s svojim škofom na čelu. Če kdo sedaj zavija oči hinavsko proti nebu, so to klerikalci!

— Na čigav račun? Klerikalci postavljajo zopet prazniti. Pred vojno se je dr. Susterskič neprestano udrihal po prsih, češ, da stoji za njim devet desetih slovenskega ljudstva. Pred volitvami je dr. Korosec vsakemu redovno iz dvorne garde v Beogradu pripovedoval, da bo dobil pri volitvah najmanj 80% vseh slovenskih glasov. Pri volitvah je bila SLS strašno tepena in dobila jih 64 % po grbi, krogle pa je pobrala le 36 %. Čim bolj se pa zopet bližujemo novim volitvam, tem bolj junaški postavljajo klerikalci. Včerajšnji »Novi Čas« piše, da bo dobil dr. Korosec in SLS najmanj 70 %. Radovedni smo le, na čigav račun? JDS lahko samo kaj pridobi. SKS tudi. Mogoče je le, da gredo klerikalce voliti komunisti in socialisti, ako zamenjajo rdečo zastavo s papeževo. Iz te moke ne bo kruha, gospodje klerikalci!

— Narodnosocialna stranka o klerikalcih. Oficijelno glasilo NSS »Nova Pravda« piše v uvodniku zadnje svoje številke o klerikalcih to - le: »Zopet drugi so se vdinjali buržujski klerikalni stranki (ker so čli pri občinskih volitvah v Mostah volit klerikalce), češ, ona najbolj kriči. Ali je delavstvo popolnoma pozabilo na Zaloško cesto? Ali ne ve, da se bo dorodek Zaloške ceste pri prvi dani priliki zopet ponovil? Slepci so tisti, ki verujejo klerikalcem, češ, oni najbolj kriče. Doži-

vefi bomo, da bodo oni tudi prvi streljali v delavske mase.« NSS lahko sedaj vidi, kam je gnala volice koalicija v ljubljanskem občinskem svetu. Ako so v Ljubljani prevladali v vodstvu NSS slepci, ki so se zvezali s klerikalci, ni čudno, da so čli slepci v Mostah po ljubljanskem vzoru voliti klerikalce. Sodobno oficijelno glasilo NSS »si velja zapomniti za bodoče občinske volitve«, je dejal oni dan v »Jugoslaviji« neki interesirani gospod.

— Ali bo NSS tudi ta napad klerikalcev mirno spravila? Včerajšnji »Novi Čas« prinaša pod naslovom: »Bla-maža SLS v Litiji« strašno napad na svoje zaveznike in bivši koalicijski občinskega sveta ljubljanskega. Prepričani smo, da je klerikalna vest velika nesramnost in da bi hoteli NSS v tem slučaju, ki nam ni znan, kaj očistiti, se nam zdi vendarle umestno, da vest »Novega Časa« ponatisemo v dokaz, kakšna je klerikalna zvestoba in dostojnost celo napram onemu, ki klerikalno politiko sicer podpira, a vendar še ni pripravljen opasati vji tretjerodnikov. Vest »Novega Časa« se glasi dobesedno tako - le: »Skupina NSS v Litiji je priredila 25. junija svojo uradno veselico, ker je obhajala desetletnico svojega življenja. Postavili so mla-je, razobesili zastave v čast svojim došlim gostom. Bobnali so okrog, da jih bo 60 do 100, toda — oh nesreča — bilo jih je samo 15! Veselica se je vršila klaverno in žalostno, končala pa s trikratnim tepečem. Naročili so tudi neko žensko iz Ljubljane, da bi prodajala pecivo, pa je morala bežati pred pretepači; drugo jutro je prodajala pred litjsko predilnico v svojo izgubo. Tovariši in tovarišice, sedaj vidite napredek in omiko NSS, kako krasen vzgled za vse člane! Ko je priredila JSZ svojo veselico, so padali vsi mogoči grehi nanjo. Sedaj pa pogledajte svoje vrste, kake pretepače imate! Zato pa tovariši in tovarišice, pokažite NSS hrbet!« — Hud poper je to za NSS, tem bujli, ker so ji ga natrosili zavezniki.

— Frankovska emigracija. »Slobodna Tribuna« je pod naslovom Frank-Sachs - Gagliardijske emigracije pričela priobčevati obširen spis dr. Ambroža Dražiča, odvetnika v Brčkem, ki hoče iznesti v javnost ono, česar si Gagliardi ni npl povedati v svoji snani brošuri, v kateri je hotel sebo prikazati v lepi luči, čeprav se v resnici ni v ničemer razlikoval od Franka, Sachs in ostale emigrantske familije. Dr. Dražiča je, kakor sam pravi, usoda zavedla v tujino, ko pa je soredval, kakli elementi govore v tujini v imenu Hrvatstva, se je od stida povrnil v domovino, kjer hoče raje prestat največjo krivico, kot pa ostati v listi omenjene »deljedi«. Na njegova poglavja o »tatvini boljševiških milijonov, legijah v Falaegersegu, Sachsovi ulogi na Reki« i. dr. se bomo še povrnil.

Po svetu

— Atentatorji v Haagu. Te dni so aretirali v Haagu 15 ruskih monarhistov, ki so dospeli tja z napadnimi dokumenti, z namenom, da usmrtilo delegata ruske sovjetske vlade Litvinova.

— Spomenik zmage v Solunu. V spomin zmage našega in zavezniškega orožja nameravajo postaviti v Solunu velik spomenik. Pri natečaju je dobil prvo nagrado italijanski kipar Turillo Sindoni.

— Državni prevrat v Rusiji? »New York Herald« poroča, da se vrše v zadnjem času velike priprave za državni prevrat v Rusiji. Akciji, ki je povsem monarhističnega značaja, načeljuje baje knez Nikolaj Nikolaevič, ki biva sedaj v Cannesu. Ruski monarhisti so mnenja, da bo prišlo do državnega prevrata, čim Ljenuj umre. Akciji se je baje pridružil tudi general rdeče armade Brusilov, ki naglašja, da so razmere v ruski armadi slaba napete. V koliko so te vesti resnične, še ni mogoče z natančnostjo ugotoviti.

— Prevoz padlih francoskih vojakov. Na francoskem parniku »Toulon« so bili te dni prepeljani v Francijo poslednji ostanki francoskih vojakov, ki so padli na solunski fronti. Pogrebni sve-

čanosti v Solunu so se udeležili zastopniki grških oblasti kakor tudi osobje jugoslovanskega konzulata s konzulom na čelu.

Prosveta

Glasbena Matica v Ljubljani. Odbor Glasbene Matice v Ljubljani opozarja vse svoje člane, da se vrši letošnji redni občni zbor Glasbene Matice v Ljubljani v ponedeljek dne 10. julija v dvorani Filharmonične družbe točno ob 8. uri zveč. Odbor prosi vse člane, da se ob običnega zbora v obilnem številu udeležijo, ter pripominja, da je društveni računski zaključek na vpogled vsem članom v društveni pisarni, Gosposka ulica št. 8, I. nadst.

Koncert v Rogški Slatini. Dne 22. julija 1922 priredi pevski zbor »Ljubljanskega Zvona« v veliki dvorani zdraviliškega doma v Rogški Slatini koncert jugoslovanskih narodnih pesmi.

Varaždinski igralci Tomašič, Kopac in Repovševa so sinoči nastopili v mariborskem gledališču kot gostje v Schönberrjevi »Otroški tragediji«, kjer nastopajo v treh dejanjih drame samo tri osebe. Posebno se je odlikoval 18letni maturant Tomašič. Vodstvo mariborskega gledališča jih namerava angažirati za prihodnje sezono.

Konferenca gledaliških upravnikov v Zagrebu se je udeležil tudi upravnik mariborskega gledališča dr. Brečić, kar so poročali tudi zagrebški listi. Tozadevni napad v »Jugoslaviji« torej ni bil na mestu.

Sokolsstvo

(Glej tudi prilogo!)

Zopet nošenje sokolskega znaka. Večkrat smo že pozvali brate in sestre, ki nosijo predpisani sokolski znak, da se morajo med seboj pozdravljati ter da je dolžan zlasti mlajši pozdraviti starejšega brata sestro. Boli nas, ko čujemo dnevno pritožbo zavrednih Sokolov, zlasti starejših bratov, da nekateri bratje in sestre te sokolske predpise dosledno prezirajo. Ne nosite znaka, če vam je težko izvrševati dolžnosti, ki so s tem zvezane; če pa nosite znak, bodite res Sokoli in izvršite dolžnosti, ki jih mora vsak Sokol izvrševati! Le tako pride znak do veljave in ga bomo s ponosom pripenjali na prsa. Naj bo to zadnji opomin, ker vedno opominjanje ni prijetno.

Narodne noše za vsesokolski zlet se pridno pripravljajo, vendar pa jih pogrešamo še iz raznih krajev, zlasti pa iz Ljubljane in okolice. Da izrveo čimprej kompletno število vseh udeležencev, prosimo, da se do 15. julija priklase vsi posamezniki in vse skupine, ki nameravajo tedaj nastopiti. Prijave naj se pošljejo direktno na naslov: »Odslek za narodne noše vsesokolskega zleta, v roke načelnika prof. Alberta Šiša, Ljubljana, Gradaška ulica 18.

Sokol I. v Ljubljani pozivlja vse članstvo, katero hoče nastopiti v zletnih dneh v sokolskem kroju, da se udeleži važne redovnih vaj v četrtek dne 13. julija ob 8. uri zvečer na Ledini. Zavezuje se — in izpolnite svojo dolžnost! Prednjački zbor.

Nastop Bohinjskega Sokola. V nede-ljo dne 16. julija vsi v Bohinji, kjer priredi Bohinjski Sokol svojo javni letni nastop, združen z ljudsko veselico, petjem, srečovanjem, šaljivo pošto, plesom itd. Prireditelj se vrši na prostoru hotela »Triglav«. Udeleženci z legitimacijo dobe polovično vožnjo po železnici. Pri veselici sodeluje godba Zveze jug. železn.

Sport

Odločilna tekma za nogometno prvenstvo Slovenije se vrši danes popoldne ob 18. na prostoru ljubljanske »Ilirije« med »Ilirijo« in »Mariborom«, ki sta danes najmočnejša kluba Slovenije. Sodč je zadnji neodločni tekmi obeh klubov (3 : 3) in po ponovnih porazih »Ilirije« v zadnjih tednih bo današnja borba zelo ostra in ni izključeno, da izgubi »Ilirija« svoj dosedajni primat med slovenskimi klubi. Na vsak način pa se bo morala zanj boriti z naporom vseh svojih moči. — Kot predigra k tej odločilni tekmi se vrši ob polu 17. tekma med Ilirijo rez. in Svobodo Ljubljana.

Luna sije ...

Visoke in košate ciprese... piramidske smreke... lipo... pa cvetoči grmi, — gredice nagljev, cela vrsta vrtnic, ranunkulic, hiedorožnatih... in tej, ranunkulic... i

In stezice begajo križem krazem ter se svetlikajo kakor bisernice. Kakor iz belega marmorja se blešči visoki avorec za menoj, oči pa mi plovejo po Triglavu, Cmiru, Skrlatici, Kepi, Golici pred menoj, po Stolu, Zelenici, Begunščici na desni, Jelovici na levi...

Gledam, poslušam, strnim. In kakor bi slišal besede: »Dežela Kranjska nima lepšga kraja kot je z okol'co ta podoba raja«. In razumem, da se je moral prav ta naroditi naš največji pesnik... največji, kar naša srečnejši, najmodrejši.

Luna sije! Luna sije v beli dvorec ter obseva Julijan potrč: belooblčeno vitko dekletce okrogle glavice z bujnimi kodri in velikimi sivomodrinimi očmi. In jedva dva streljaja pred dvorcem leži Vrba, »druga vas domača«, in sv. Marka dviga svoj tenki stolp kakor nrt ter govori:

»Edinost, sreča, sprava k nam naj se zopet vrnejo! Otroci kar ima Slava, vsi naj si v roke sežejo...!«

A že čujem glas dr. Zerjavo: »Le delo, delo, delo je potrebno! Složno, disciplinirano, smotreno delo, tovariši...!«

Pod smreko sedi bolni minister na pol leže, rujav in mršav kakor Beduinec. Miren je, smehlja se in le z rahlo gesto poudarja in podčrtava vsako besedo:

»Niso nas in ne bodo nas! Če jim sami ne bomo pomagali... Kajpada, če hočemo posnemati togotne škorpione, potem nam ni rešitve...«

Komu govori gospod minister. — Ozrem se... nark je hipoma poln... Gospodje in dame... stari, starejši in mladeniči, mladenke... celo dečki in deklice so tu... Od vseh strani prihajajo — ta park je postal pravi romarski kraj, kjer se propoveduje vera, upanje in ljubezen do naroda, domovine in države.

Po vseh stezicah, po ovinkih in vrtin zatišjih stoji skupine. Povsod vidim veselo energijo in samozavest. Kakor odmev ministrovih besed čujem

znova in znova: »Delajmo! Delajmo! Niso nas in ne bodo nas!«

Naslajam se v tem ozažju podjetnosti, plodovite bojevitosti in neomahljivosti. Kakor postrv v mrzli, urno tekoči vodi se počutim med temi možmi in ženami.

In z ljubeznijo se spominjam dr. Ivana Tavčarja; med vojno nam je bil: »Vse je vihar razljal, narod bo večno stall!« — in narod stoji in bo stal, dokler ima dr. Tavčar take naslednike...

Pa se pridruživ gospoj Lizi, ki govori trgovcu, kakor je pač govoril naš Prešeren v svoji mladosti:

»Al mate kej tačga bvagá za otroče, k' na tače veliče rdeče piče za čikle pa za birtaše?«

In gospodična Ida me podučuje, kako treba tud smlbiti ljubice: »Vuna j' še tako k' ana reira! uel fantje majo dekleta, jest pa pod voknam stojim pa antvrt na dobim.«

Gospoj Lizi pravim, da ji pojem torej takole snubit hčerko, a zvem, da »u čudr na četn nje čira leži!« —

Zares imeniten je tale jezik, in priporočal bi nujno, da ga uvedejo za slovensko dramo. Če že govore »šev, bev, kov, zmagovavec«, naj govore tudi še:

sem »vaden, moja grava ma vasé, tvoj ževodec je bován, ona ma lepe noje in roče!« —

Toda že me je izpodrinil iz ženske družbe prijatelj Franci, ki obeta gospej Ninici, da pojde »za petega litvinerna na ljubljanski (mesarski) most«, ako mu garantira pri Činkoletu »en šifan golač!«

Kajpada se moram taki konkurenci umakniti in poiskati drugih užitkov. Kakor lavina se vsuje v vrt truma največjih svetovnih umetnic in umetnikov. Politične debate utihnejo.

Titta Ruffo zaori in zakrohote, Enrico Caruso zagostoli, Selma Kurzova zakoprni, Vili Heš, Piccaver, Ema Destinnova. In luna sije... vrt se utaplja v bajnem svitu... ciprese stoji kakor resne nune, smreke se nihajo nalabno kakor trebušati menihi... zrak je poln vonja nagljev, vrtnic in maršalnik... pred nami se bleste Triglav in tovariši... po jasnem modrem nebu treptajo milijoni zvezd...

Tam v gosti senci čepi gdč. Ida in vrti vijak gramofonski.

Sama sva z bolnim gosp. ministrom. Molčiva, poslušava, uživava...

In luna sije...

Končno naloži gdč. Ida svoj orkester, vse najslavnejše pevke in pevce na cizo in jih odpelje domov. Spremljam jo brez besed. Še mi zvene v ušesih ministrovi vzkliki:

»Ta poezija! — Kakšno občutje! Vredno je živeti, trpeti in delati!«

Noč je. Kmalu bo enajst... Po vseh hišah že spe. Le v eni kamrici še svetli žarnica. Zakaj tod imajo kmetje celo po hlevih in kletah električno razsvetljavo.

»Marjanica še bdi,« pravi Ida. In ustavi cizo. Potem pa zadeklamira: »Tamle sem srečov anga berča, je reku, da se tle v postli ana fletna obrača.

Pa je menda ni, k' se ne na ogvaši. — Al' s šišova. kaj? Odgovarjaj! Če se nauš ogvneiva, se nau' nkol omoživa!« —

Luna sije — k oknu ni joi, Marija nico!

Pa odrineva dalje s cizo, srečna in zadovoljna, da je minil zopet prekrasen večer v tem raju Prešernovem.

V Poljčah 7. julija.

Fran Govekar.

Kulturni pregled

Predavanja prošle sezone v Mariboru

Z ustanovitvijo „Ljudske univerze“ se je v Mariboru začela sezona predavanj. Res je, da so bila ta predavanja slučajna, nesmotena in brez posebne tendence, a bila so redna in so zainteresirala del mariborskega občinstva. Ustvarili se je kader ljudi, ki so redno zahajali k vsem predavanjem. Tudi če velja očitke, da so taka nesistematična predavanja brezplodna, ker ne morejo podati prave izobrazbe, je pa vendar dejstvo, da dajejo slušateljem neprestanih impulzov k samostojnemu razmišljanju in iskanju. Pritegnejo jih vsaj z trenutke v svet idej in nazorov, proč od nizke vsakdanjosti.

„Ljudska univerza“, katero sta vodila gg. prof. Ivan Faval in Božidar Borko, je prirejala redna predavanja vsak petek v mali kazinski dvorani. V času od 28. januarja do 15. junija so se vršila naslednja predavanja:

I. Faval: Kaj je in kaj ni izobrazba; dr. M. Kovarčič: Narodne pesmi; M. Pirc: O naselitvi Jugoslovencov na sedanjem njihovem ozemlju; dr. Fr. Kovarčič: O protialkoholizmu; I. Faval: O političnem življenju in naziranju v antiki; A. Stebih: Zastita dece; dr. Matko: Sredstva človeškega organizma v obrambi proti obolenju; Literarni večer (moderna slov. poezija); dr. A. Medved: Mariborski spomeniki; inž. Kukovec: Tehnika in kultura (2); B. Borko: Razvoj demokratične družbe; O islamu; Literarni večer (g. Skrbinšek čita Cankarja); Filozofski večer razprava o najvažnejših vprašanih filozofije z diskusijo; dr. Lj. Pivko: Kaj narode, zlasti Slovane, razločuje; dr. Lj. Pivko: O ilirskem gibanju; R. Crnić: O morju in pomorstvu; dr. J. Jan: O bankovcih (2); Literarni večer.

Povrh tega je priredila „Ljudska univerza“ dva specialna tečaja, in sicer tečaj za kemijo (pod vodstvom g. prof. Pirnata) in tečaj za fiziko (g. prof. dr. Pečovnik), oba z zanimivimi eksperimenti. Nameravan je bil tudi splošno-izobraževalni tečaj, ki se je pa preložil na prihodnjo sezono.

Obisk teh predavanj cenimo povprečno na 100 oseb iz raznih slojev. Izborna sta bila obiskana oba tečaja, ki sta se zaradi preozkih prostorov omejila le na gotovo število slušateljev.

Par predavanj je priredila tudi „Jugoslovenska Matice“. Nacionalni značaj so imela predavanja slepega kapetana-dobrovoljca Luje Lovriča. „Svoboda“ je priredila večer, posvečen spominu Iv. Cankarja. Pedagoški krožek je priredil predavanje g. prof. Ozvalda: „Kaj je in kaj ni ljudska univerza“. V „Citadelici“ je predaval g. B. Borko o duhovnem pomenu ruske revolucije. Pri Sokolu je predaval g. inž. Lupaš O Siamu in g. dr. Kovarčič o protestantizmu na Slovenskem.

H koncu sezone so vzbudila pozornost predavanja ruskega profesorja Gr. Bostuina o ruski literaturi, o zgodovini gledališča, o okultizmu itd.

Statistika srednjih šol v Srbiji, Crni gori in Vojvodini

V eni zadnjih številčk Glasnika profsorskega društva objavlja Mil K. Petković nekoliko statističnih podatkov o srednjih šolah Srbije, Crne gore in Banata, Bačke ter Baranje. Podatki temelje na stanju šolstva v šolskem letu 1921./22., prinašajo pa tudi gradivo iz l. 1919./20. in 1920./21.

Iz obširnejšega referata podajamo sledeče zanimive podatke.

Vseh srednjih šol, v ožjem smislu realk in realnih gimnazij je bilo v Srbiji začetkom šolskega leta 1921./22. — 63. V njih

je bilo vsega skupaj 30.208 učencev in učenk. Posebno značilen pojav je, da je število ženskih srednješolk izredno visoko, zlasti če primerjamo razmere n. pr. s Slovenijo, kjer so začela dekleta posecati gimnazije in realke v znatnejšem številu šele pred leti. V Srbiji je bilo izmed 30.208 obiskovalcev srednjih šol nič manj ko 10.543 učenek, poleg 19.665 učencev, tedaj še nekoliko več nego tretjina. V Beogradu na primer je sedem gimnazij, štiri moške in tri ženske; na moških je skupno 3373 učencev in 2789 učenek.

Izmed 63 srednjih šol je bilo popolnih zavodov z osemimi razredi 32.

V Crni gori je bilo 11 srednjih šol — vse gimnazije —; toda k Crni gori se pri tem šteje tudi ozemlje zapadne stare Raške (Berane, Plevlje, Peč). V teh 11 zavodih je bilo skupno 4123 gojencev, med njimi je 503 učenke.

V Vojvodini je bilo skupno 13 srednjih šol, toda pripomniti je, da imajo tu srednje šole po večini ločene dele po narodnosti, torej srbske, madžarske in nemške oddelke. Vsega skupaj se nahaja na srednjih šolah v Vojvodini 7595 gojencev, med njimi 2013 učenek in 5582 učenke.

Druga značilnost srednjih šol v navedenem ozemlju je, da imajo mnoge med njimi prav izredno veliko učencev. Tako na primer jih je od 87 v vseh treh pokrajinah 7 takih, ki imajo nad 1000 učencev, dočim na primer v Češkoslovaški ni niti ene tako velike. Srednjih šol s 500 do 1000 učencev je 29 — v Češkoslovaški 38 — in z manj nego 500 učenci 51 — v Češkoslovaški 302. Primera kaže, kako prevladujejo pri nas veliki zavodi, v Češkoslovaški pa mali, podobno kakor na primer v Nemčiji.

Glede relativne množine zavodov je navesti sledeče: V severni Srbiji pride ena srednja šola na 63.239 prebivalcev, v južni Srbiji na 75.288 prebivalcev, v Crni gori na 32.857 in v Vojvodini na 98.600 prebivalcev. Se bolj značilni je razmerje učencev in prebivalstva: v Srbiji pride na 1000 prebivalcev 7-42 učenec srednjih šol, v Crni gori 10-40 in v Vojvodini 5-48.

Realke se nahajajo le v Beogradu, Leskovcu in Vršču, vse drugo so realne gimnazije.

Omar Hajjam, razočarani Peršan

Ta perški pesnik zvezdoslovec iz slavnega mesta Nisapurja je v zadnjih letih močno zaslovel po zapadu, Ameriki ter Angliji, pa tudi v Franciji. Zivel je okoli 1040—1123. Po imenu sodeč, mu je bil oče izdelovatelj šatorov. Učil se je računstva in zvezdoznanstva pri najboljšem učenjaku v Horasnu. V mladosti se je zaklel z dvema pobratimoma, da si bodo vzajemno pomagali, čim kateri dospel do blagostanja. Na ta način, se zdi, se je lahko brez skrbi svoj živdi ukvarjal z astronomijo in algebro. V opreki s perzijsko modrostjo ni trpel v navedenem oziru nikakih spon, zato so ga po vsej priliki ljuto napadali njegovi vrstniki, kar ga je delalo zlovoljnega. Ta trpkost, ta svobodoželjnost, ti poizkusi, uiti iz ozkosti razmer, tvorijo jedro njegovih štirivrstičnic, ki često nudijo razbleske v čudovit svet. Občutek imaš, da si zaprt z razočaranim modrijanom v stanici, odkoder so izobčene vse prevare in omame, včasih pa da se za trenutek otvori okence na rožnat vrt.

Anglosaksoncem je odkril Hajjama pesnik Fitz-Gerald, ki je l. 1859. obelodanil proste prevode brez podpisa. Nastalo se je 250 brošuric po par, a, vkljub nizki ceni ni mogla med ljudi. Šele ko je Dante Gabriel Rossetti zasedel knjižnico pri založniku Quaritchu, se je razneslo Hajjamovo ime. Danes pa dobiva po več sto ginej za izvod (gineja

— 166 do 170 Din), kadar katerega prodaja javni dražbi Omar Hajjam je namreč dosegel nečuvano strogo pri Anglosaksoncih osobito zaradi svoje nekam otožne, bridke filozofije, ki se tako lepo streže z njihovim „spleenom“.

Francija se je seznanila s tem perzijskim klasikom l. 1867, ko je učenjak Nicolas objavil prevod, pri katerem mu je pomagal Ali Han, perški pooblaščen minister pri Tuilerijskem dvoru. Znani T. Gautier ga je predstavil občinstvu s kratkim življenjepisom, kjer trdi, da izvira Hajjamov nazor iz doktrine sufijev ali sufijev, tamošnjih mistikov in asketov, ki so pristaši deizma ali panteizma, t. j. sicer verujejo v božanstvo, zametajo pa vsako „razodetje“ in pripisujejo kozarano vsako vzgojno vrednost. Ernest Renan, pisec Jezusovega življenja, je nekje očrtal Hajjama osebnost tako-le: „To vam je matematik, pesnik, mistik na videz, v resnici pa razuzdanec, popoln licemerec, ki meša bogoskrumbe z mistično dužo, smeh z nevero. To vam je najbolj zanimiv mož, ki ga je treba počuvati, če boš razumeti, kaj je mogel postaviti svobodni duh Perzije v tesnem objemu moslimanskega dogmatizma.“ In malo dalje pravi avtor Apostolov: „Uvidni kritiki so takoj zasintlili pod tem nenačuden omotom Goethejevega in Heinejevega brata.“

Letos je izdal Charles Grolleau proslule Quatrains d'Omar Khayyam pri Crésu v Parizu, prirejane po perzijskem

rokopisu Oxfordске Bodleian Library. Pred leti so vzeli na Hajjamovem poštvališču nekaj rožnih potikač in jih vsadili angleškemu poetu Fitz-Geraldnu na grob.

A. D.

Literarni proizvodi današnji Rusije

Statistika bernskega „Droit d'Auteur“ podaja zanimive vesti o ruski produkciji knjig v letu 1920. V sovjetski Rusiji so bile zaloge starih založnih tvrdk takrat že zdavnaj izčrpane. Nove izdaje so zelo redke in izvažanje knjig je enako nišli. Pač pa si ruski emigranti v različnih krajih izven domovine ustanovili lastne založne tvrdke, začeli izdajati časnike in časopise in različni založniki v Berlinu, Parizu, Carigradu, Pragi, Stockholm in Sofiji so tiskale klasična dela ruske literature, praktične knjige, šolske knjige, mladinske spise itd. Sedanje glavne središče ruske literarne produkcije je Berlin. Sistematični pregled ruskih knjig, ki so izšle leta 1920 in 1921 navaja sledeče število novih izdaj: v leposlovju in mladinski literaturi 396, v politiki, narodnem gospodarstvu in zgodovini 123, v eksaktnih znanostih in medicini 61, istotako v pedagoških in šolskih knjigah; literarna zgodovina, kritika, filozofija, vera so zastopane z 759, tehnika in poljedelstvo z 13 naslovi. Celotno 742 novih izdaj.

Socialna politika

Tragedija nezakonske dece

Sicer so hvalabogu minili časi, ko je nasproti nezakonski deci bilo dovoljeno vsako sramotenje in ko so morali na primer v javnih gostilnah sedeti le pri mizi, kamor ni nikdar sedel „pošten“ človek, ampak samo konjederer, rabelj ali drug pripadnik „nepoštenih“ obrti. Pa še vedno prevladuje naziranje, na pomni nezakonsko rojstvo madež za dete, ki naj bi vse svoje življenje do pozne starosti trpelo na tem madežu in bilo nekako družabno manjvredno bitje druge ali tretje vrste. Srednjeveški moralni predodski in moralna manjvrednost tiste dobe še vedno ni povsem odpravljena in izkoreninjena. Tako so na primer v nemški vasi Gebweiler v Alzaciji še leta 1905, torej v sedani dobi, zvečer redno pogasili vso ulično razsvetljavo za celo ulico, v znak žalosti, ker se je to leto narodilo v občini tisto ur nezakonsko dete! V mnogih mestih cesarske Nemčije zavodi za zaščito dece do prevrata niso bili pristopni nezakonski deci! In do leta 1854. je veljal v kneževini Reuss zakon, da se mora vsaka nezakonska mati v četrtem mesecu nosečnosti na oblasti javiti in tam opraviti nekakšno uradno generalno izpoved, to je popisati vse podrobnosti, kako se je zgodilo, da je prišla v blagoslovljeni stan. Takšne navedbe se čitajo, kakor zločinske ali perversne pravilice iz srednjeveške Amerike, so pa žalibog resnični dogodki iz „prosvetljene“ Evrope sedanje dobe!

V Evropi se rodi povprečno milijon otrok na leto. Po statistiki v Ruibelevi knjigi „Das proletarische Kind“ pride v Avstriji (sedanji) na 100 novorojenčkov 14-6 nezakonskih, v Nemčiji 9-3, v Angliji le 4-5. V Sloveniji je nezakonske dece okroglo 36.000. Podrobnejše podatke najdemo v Goršičevi knjigi „Socialna zaščita dece in mladine“, izšla letos pri „Tiskovni zadrugi“. (Knjigo prav toplo priporočamo!)

Na tisoče neomnoženih žensk v dobi materinstva (med petnajstim in petdesetim letom) je odpadlo v stari Avstro-Ogrski skupaj 44-1, v Nemčiji 29-5 nezakonskih rojstev. Če se primerjajo različne tedanje avstrijske kronovine, kako se ta rojstva razdeljujejo, je razvidno da vzrok nezakonskih rojstev ni v večji ali manjši „nemoralnosti“, marveč da so

razlogi v prvi vrsti socialnega in gospodarskega značaja in da igra tako zvana „moralna“ prav podrejeno vlogo, na primer v vojnih časih ali sicer izjemoma. Tako se je na primer na starem Štajerskem konstatiralo na 100 porodov 23-3 nezakonskih, če pa se je delila Štajerska na zgornji nemški in dolnji slovenski del, je bilo razmerje nepričakovano izpremenjeno. Na 100 rojstev na slovenskem Štajerskem je prišlo le 16-3 nezakonskih, na nemškem Štajerskem pa 45-2 nezakonskih! Na nemškem Štajerskem so namreč ženitve ali možitve težje, ker velja precej strogo načelo, da se posestva podedujejo v celoti in ne dele (tako zvana Hofverfassung) in dedovanje ni neomejeno, tako da deca ni enakopravna. Na slovenskem Štajerskem, kakor tudi v južnem nemškem delu (okrog Gradca samega) pa prevladujejo male kmetije in je delitev lažja, samostojnost mladih ljudi večja. Zgornja Štajerska pozna zato kot staro navado, da se ljudje ne ženijo rano, pač pa je v navadi občevarje izven zakona. Čim so iz gospodarskih razlogov mogoče ženitve (možitve) v mlajših letih, kakor na primer na nekdanjem Kranjskem ali pa celo v Srbiji ali na Hrvaškem, pada število nezakonske dece. Zato na primer pri starih Židih nezakonska rojstva skoraj niso bila znana, ker so se ženili s 16 ali 17, močile pa že s štirinajstim letom.

Na Koroškem imajo tako zvali „Höfe-recht“, mladi ljudje se ne morejo ženiti (možiti) in odtod znane posledice, da izkazuje Koroška presenetljivo velik odstotek nezakonskih (8 % prebivalstva).

Pogosto se zgodi, da se v poznejših letih sklone zakon in se pri tem polegiti po četvero ali več dece.

Pa tudi sicer se jasno vidi stiki med gospodarskim življenjem in odstotkom nezakonskih rojstev. Tako vpliva velika kmetijska draginja po vojni, pomanjkanje stanovanj, povečanje nezaposlenosti zaradi neuspevanja trgovine in industrije. Vse to omejuje sklepanje zakonov in pospešuje izvenzakonsko občevarje. Po občem naziranju je zakon legitimiranje razmerja spolov. Pa že v normalnih časih je bilo na primer v Nemčiji šest milijonov moških in osem milijonov žensk, odraslih, v dobi za zakon, vendar pa neomnoženih in neomnoženih, zdravih, toda le zaradi neugodnih socialnih razmer izključenih od legitimnega zakona in navezanih

na nezakonsko občevarje. Za nas se ni mamo statistike, vendar se pripravljamo. Gotovo je, da se je po vojni to razmerje silno neugodno izpremenilo. Še posebno neugodno za ženo. Pred vojno je povprečno prišlo na 1000 ženitve sposobnih mož 1050 žensk, po vojni pa 1150, to je, če se oženijo danes vsi za to sposobni moški, ostane vsaka sedma za možitev godna ženska brez moža. Ker pa zelo raste število mož, ki se iz gospodarskih razlogov ne morejo oženiti, silno raste število žensk, ki so izključene iz legitimnega spolnega življenja, iz zakona. Zato število nezakonskih rojstev raste, in raste tudi število nedovoljenih operacij, mazaštva in zločinov. Morala temelji na gospodarskem življenju! Ozdravljenje se zato tiče vsega kompleksa naenkrat in je ravno vsled tega tako težavno.

Usoda nezakonske dece je že izpočetka nad vse žalostna. Tudi kjer niso v veljavni stara nečloveška naziranja in predodski, nezakonsko dete navadno ni dobrodošlo. „Kaj pa je tebe treba bilo?“ Umrljivost nezakonske dece je neprimerljivo večja, ko zakonske, ker nima nezakonska deca tiste skrbi in nege kakor je treba. Često pridejo v rejo k raznim ženskam, za smešno nizko odškodnino in čisto postanejo takšni otroci „angeliki“. Če prestopajo revski mučeništvo otroške dobe, se jim usoda le redkokdaj prijazneje nasmejlja. Sredstev za strokovno ali poklicno izobrazbo ni in tako postanejo le prečesto navadni nekvificirani delavci. Iz tega nastaja negotova eksistence, čisto menjavanje služb, ponavljajoča se nezaposlenost, alkoholizem, prostitucija, kriminalnost, tuberkuloza, dedno obremenjenost in ... zopet nezakonska deca. To zopet rodi fizično in moralno manjvrednost ter veliko narodno zlo. Nezakonska deca je kader, iz katerega se rekrutira mnogo bebecov, idiotov, zločincev, vlačug, postopačev, — in mi gledamo in ne vidimo svoje dolžnosti. Naša dolžnost pa ne obstoji v solzavem usmiljenju, združenem z zabavljanjem nad moralo. Naša dolžnost je mnogo večja, mnogo težja, mnogo dražja. Glavno pa je, da se zbudi socialna vest in zavest. To je ena velikih nalog naše demokracije.

Ženske organizacije so te dni v Ljubljani mnogo razpravljale o tem problemu. To je začetek začetka. Pozdravljamo one neustrašene govorice, ki so si upale nastopiti proti odkritemu ali hlinjenemu zgražanju nekaterih, ko se je govorilo o tem problemu, enem najvažnejših naših dobe in našega naroda.

Pokojski zavod za nameščence v Ljubljani

Pisali smo že podrobneje o razvoju pokojniškega zavarovanja nameščencev v Sloveniji in Dalmaciji. To pot hočemo spregovoriti o našem zavodu, ki je bil ustanovljen takoj po preobratu z naredbo Narodne vlade dne 13. januarja 1919. št. 169. U. l.

Pokojski zavod je stal od ustanovitve do zadnjega časa pod upravo od vlade imenovanega upravitelja in ravnavalca in pod nadzorstvom poverjenosti za socialno skrb, odnosno pozneje pokrajinske uprave. Z velikimi težavami se je imel zavod boriti v prvih letih obstoja, ker dedščina po ranjki Avstriji je bila minimalna in ustvarjati je bilo vse iz niza, in sicer skoraj iz nič. V prvih dveh letih se je notranje poslovanje zavoda izčrpal izključno v zbiranju materiala. Sestavljal se je katastrof na podlagi prijav služboдавcev. Na drugi strani pa je bilo prevzeti vse spise od prejšnjih nosilcev zavarovanja, t. j. od obsega pokojniškega zavoda na Dunaju, odnosno od deželnih uradov v Gradcu in Tretu. Pravna podlaga za likvidacijo z inozemskimi zavodi je bila podana šele s St. Germaino pogodbo in zavod je po tej pogodbi prišel tudi z intenzivnimi pogajanj, vendar likvidacije do danes še ni dovršil, ker manjka še podrobnih pogodb za njeno temeljito izvedbo. Terjatve tu-

Nedeljsko pismo

„Prva in glavna označba robeke duše je ta, da z neko perversno naslado pljuje na sebe in svoje brate in vihti, plazeč se po trebuhu v blatu, kačlino pred svojim gospodarjem. Tako so delale robeke duše v Avstriji, tako delajo danes v Jugoslaviji in tako bi delale jutri v Italiji, Albaniji ali Oulukafriji ...“

Tako je pisal „Slovenec“ 1. julija l. 1922. To je bil odgovor na članek, ki ga je napisal F. G. za „Slov. Narod.“ na Vidov dan. V tistem članku je bil govor o nemških učerih pred vojno in med vojno in je izzvenel v ta zmisel, da bi se nam pač slabo godilo, ko bi bila Nemčija zmagala.

Mi smo se tega med vojno prav dobro zavedali, danes pa se tega ne zavedamo več. L. 1917. in 1918. smo podpisovali deklaracije za skupno državo, češ da smo en narod, po prevratu smo čakali srbskih čet, da bi nas varovale in nam rešile naš Korotan — in tako smo očisti starih grehov stopili v novo državo, Srbi so nas vkljub temu, da med vojno naše postopanje napram njim ni bilo ravno „bratrosko“, z veseljem pozdravili in se vpočitali našo organizatorično silo. Kna-

lu pa se je jelo mračiti po Slovenskem in Srbi so videli, da so se varali, ko so verjeli na našo ljubezen do skupne države. Robeke duše so šle na delo in so začele s svojim hujskanjem. Od takrat ni bilo „sovražnika Jugoslavije“, ki bi ne bilo z njim iskale zvez; eni z Belgari, drugi z Italijani, tretji z Madžari itd. Kar je bilo notranjih sovražnikov, vse so združili okoli sebe na boj zoper red in mir v državi. „Slovenec“ je naslovil svoj članek: „Ostadne, ne, robeke duše ...“

Te dni smo čitali o napadih na sokolstvo v parlamentu. „Prva in glavna označba robeke duše je ta, da z neko perversno naslado pljuje na sebe in na svoje brate ...“ Tako so pljuvali Škulj et consortes na sokolstvo. Kdor pljuje na sokolstvo, pljuje nase in na svoje brate — kajti sokolstvo je del naše velike narodne organizacije, ki nas predstavlja pred svetom. Še predno je Škulj kapiral, kaj je slovenski narodni ponos, je priborilo slovensko sokolstvo s svojim nastopom v Parizu in v Turinu čast slovenskemu imenu. Ni ga poštenega človeka, ki bi se upal taji, da je ravno sokolstvo pripravljalo osvobodjenje malih slovenskih narodov, da si je čaško in jugoslovanski sokolstvo pridobilo že pred vojno ugled pred Evropo in je doma vzgajalo mladino v jugoslovanskem duhu. Ako bi ga napadali veled tega tuji, bi bilo razumljivo, da pljujejo nani slovenski,

oziroma jugoslovanski poslanci — je to „prva in glavna označba robeških duš.“

Taki ljudje naj predstavljajo naš narod v skupščini in pred svetom! Svet nas bo vsled njih gotovo — spoštoval! Škulj je gotovo čast in dika svoje-ga naroda. Postal je poslanec ob času Šusteršičeve vlade, torej takrat, ko je moral biti človek že precej neumen, če je hotel postati župan na Kranjskem. Tudi kandidatov za poslance je manjkalo. Treba je bilo dobiti kaj primerkega in najprimernejši je bil Škulj. Ta je znal govoriti ubogim na duhu in se je z njimi prav dobro razumel; Šusteršič je bil z njim zadovoljen — in to je bilo vse. Po prevratu je bil to eden prvih hujšakačev proti državi in ker v svoji zagrizenosti ni mogel razumeti jugoslovanske ideje, je začel agitirati za republiko. O kakem njegovem duševnem delu še nismo ničesar slišali in tudi v Evropi bo slaven le po svojih parlamentarnih govorih zoper sokolstvo. O njegovi nadarjenosti itd. bi lahko še marsikaj rekli, pa ptič se po perju spozna, mož pa po besedah. Glavno stvar je, da je ta mož naroden predstavnik in da torej predstavlja narod.

Iz tistega članka pa tudi izvemo, da slovenski narod nima para na svetu. Najbrže zato, ker ga vodijo in predstavlja o taki ljudje kot je Škulj. Zato pravi č. nkar na koncu:

„In ta narodič, ki nima para na sve-

tu, ali je zaslužil, da mu pljuje neprestano v obraz par plačanih robeških duš? Ali boš vzel korobač in jih izgnal iz svoje hiše, kakor je izgnal Kristus one, ki so onečastili tempelj?!

In čas bi že bil. Še en mesec in sokolstvo bo na ljubljanskem vsesokolskem zletu pokazalo pred kulturnim svetom uspehe svojega dela in svoje organizacije. Če smo res kaj, smo zato, ker smo sprejeli sokolstvo, ne pa zato, ker je bil kak Škulj naš narodni predstavnik.

To potrjuje tudi „Slovenec“, ki piše:

„Ah, ti ubogi slovenski narod, kako težke in bridke dni preživljaš. (Oh, da prav zares, pod Avstrijo ni bilo nikoli tako hudo! Op. pis.) Tisoč let si stal tako nezaten v najhujših bojih s sovražniki na vse strani in na enem največjih mest v Evropi ter nisi izgubil, ohranil si se. Ne samo to, v pri-zorjal si celo velike kmetijske punte ter istočasno odbijal strašne turške navale. Ko je bilo teh fizičnih bojov konec, ei šel vase ter si ustvaril kulturo in umetnost, kakršne si pri toliko številu in v takih okoliščinah ni ustvaril noben narod na svetu.“

Tako! Najprej bi rekel, da je v tem precej baharje, do katere imajo najmanj pravice oni, ki imajo zato najmanj zaslug. Članek pravi dalje:

„Rodil si nam Trubarja, Prešerna, Levstika. Kroka in Cankarja.“ Od teh

petih slovenskih imen je edini Krok klerikalec, pa je bil vkljub temu vsaj Slovan in Jugoslovan. Vsi drugi štirje so rasti v boju proti idejam, ki jih zastopa klerikalni separatizem. Trubar je vzrastel v boju proti tuji katoliški cerkvi in je hotel dati svojemu narodu slovensko evangelijsko cerkev; bil je proklet in njegovo delo uničeno. Prešeren se je boril z janzenisti in predmarčno cenzuro, ki jo je vodila hudoščina. Levstik se je boril zoper nazadnjaške pravke, ki so bili v zvezi s tedanjo narodno hudošchino in je že za l. številko „Slov. Naroda“ napisal jugoslovanski program. Cankar je bil istotako proti svetoholstvu, ki ga goji klerikalizem, njegove pesmi je škof sožgal. Torej vse može ali pa vsaj štiri petine mož, ki jih rodi slovenski narod ubija in ovira klerikalizem v njih delu. Tako udarja člankar samega sebe po zobeh. Imena sama protestirajo proti bahariji od njegove strani.

Najlepše pa pride sedaj: „V zadnjih letih si si izključno le iz svoje lastne sile ustvaril ljudsko svetlo in gospodarsko organizacijo, kakršnih nima v vsej južni in vzhodni Evropi prav noben narod.“

Hm, prosveta res! To kažejo listi: Zamorček, Bogoljub, Domoljub itd. in tudi po nekem pregovoru imena: Škulj, Žebot in drugi taki nasprotniki sokolstva!

znanega zavoda na tuzemskih rezervah znašajo okoli 6 milijonov.

Iz letnega zaključka zavoda za leto 1919/1920 je razvidno, da v prvih dveh letih ni mogoče govoriti o zavodovem premoženju. V celoti se je na premijah prejelo okoli 2.100.000 K, izdatkov pa je bilo preko 1 milijona. Upravni stroški so znašali v tem času 44 odstotkov, ki so bili deloma kriti z državno subvencijo.

Odstotek je precej visok, razlagati ga je deloma iz velikih izdatkov ob ustanovitvi in malih predvojnih premij. Prejemki na premijah so rasti in se skoraj podesetorili z novelo, ki se je začela izvajati z 1. julijem 1921.

Ob preobratu je cenil pokojninski zavod na Dunaju število aktivnih zavarovalcev na sedanjem ozemlju Slovenije in v Balnocije prišlo na 1500. Pokojninski zavod v Ljubljani izkazuje konec leta 1920 3000 članov s predpisano mesečno premijo 90.000 K, 1. januarja 1921 3087 zavarovalcev z mesečno premijo 22.906 Din, 1. januarja 1922 4963 zavarovalcev z mesečno premijo 214.090 Din, in konec junija 1922 6146 zavarovalcev z mesečno premijo 267.400 Din.

Velik sklop iz zavarovalcev po noveli je iskati v ukinjenju nadomestnega zavarovanja, nadaljni stalni prirastek pa v ustanovitvi novih podjetij. V prvi polovici leta 1922. je predpisal zavod v celoti za več kot 8 milijonov premij, v drugi polovici pa, ko se prične z izvajanjem nove navedbe, je predvidenih najmanj 12 milijonov na premijah.

Število uradništva pokojninskega zavoda je znašalo v celoti junija meseca 1919 — 10, konec leta 1920 — 20 in konec junija 1922 — 40, tako da odpade približno 160 zavarovalcev na enega zavodnega uradnika. Na uradniške plače odpade za 1. 1919/1920 647.742,42 K. Za 1. 1921. se nimamo računa v rokah, ugotovimo lahko le toliko, da je znašala za zadnjega časa plača najvišjega zavodnega uradnika 3100 Din in najnižjega okoli 520 Din.

Pokojninski zavod je javna ustanova omenjene socialne važnosti, na kateri razvije in procvitu so zainteresirani širni krogi naše javnosti. Zato smo na kratko izpregovorili o stanju zavoda, da dobijo vsi zainteresirani vpogled v njega. V zadnjih dneh — kar bi se moralo izvršiti že davno preje — so tako nameščenci kot službovalci dobili svoje zastopstvo v svetovni zavodu, ki že deluje v sejah pod novim predsedstvom dvornega svetnika v p. g. Frana Vedernjaka. Temelj zavoda je s trudopolnim delom položilo doseženo upravičeno, za kar mu gre hvala in priznanje. Na svetovnih je sedaj ležeče, da se bo na tem temelju dvignila zgradba, ki bo v zadovoljstvu vsem zainteresiranim slojem in v ponos naši državi.

Občni zbor javnih nameščencev v Celju

Iz celjskih uradniških krogov smo sprejeli sledeče sporočilo s prošnjo, da ga prebramo: Občni zbor javnih nameščencev v Celju dne 2. julija je vsled pisle udeležbe pokazal, kako malo se zanima uradništvo za svoje stanovske interese. Podpredsednik dr. Brunčič je podal kratko poročilo o društvenem delovanju preteklega poslovnega leta. Društvo je pridržalo par shodov, interveniralo osebno po svojih odbornikih in poročalo tudi v par slučajih Osrednji zvezi v Ljubljani, ki pa ni dala niti odgovora. Celotno društveno delovanje je stremelo po zboljenju gnotnega položaja javnih nameščencev. Na čelu novega odbora je kot predsednik prof. Reich.

Na podlagi preglednega referata prof. Reicha o službeni pragmatiki in stvarne debata o naravnosti obupnem položaju javnih nameščencev so se sprejele sledeče resolucije:

«Državni nameščenci brez razlike na politično pripadnost, zbrani na stanovskem zborovanju

1.) protestiramo proti maksimiranju doklad nižjim državnim nameščencem in tistim, ki zaradi direktnih davkov niso dobili draginjskih doklad ter zahtevamo, da se jim razlika od 1. maja 1922 naknadno izplača. Protestiramo obenem proti nameravanemu maksimiranju draginjskih doklad ostalega uradništva.

2.) Smatramo, da je čimprej treba in zadovoljiva ureditev činovniškega vprašanja ena izmed prvih nalog narodne skupščine, katere zavlačevanje bi prineslo državi škodljive posledice. Poudarjamo, da le uradnik, katerega plača dosega najmanj možnost eksistence zamore državi zagotoviti ono nedeljeno energijo, zanesljivost točnost v službi in osebni ugled, katerega država od njega zahteva in da omalovaževanje tega vprašanja slabi moralni nivo uradništva. Ministrski svet naj zato predloži osnutek zakona od civilnih državnih nameščencev predsedstvu narodne skupščine v svrhu pospešenega delovanja vsaj tako pravočasno, da stopi zakon v veljavo najpozneje dne 1. avgusta 1922. Obenem prosimo ministrski svet, da v slučaju, ako bi mu bilo nemogoče vpoštevati od glavnega in pokrajinskih savezov predloženi mu dopolnitev in izprememb, določi parlamentarno komisijo, ki naj tekom enega leta pregleda od organizacij predloženi material, ga uvrstijo in določene izpremembe z novelo k zakonu o civilnih državnih nameščencih uveljavi. Člen 240. tega zakona zadnji stavek 2. odstavka naj se glasi: «Ministrski svet se pooblašča, da najkasneje v dveh mesecih od dne, ko se ta zakon uveljavi, izda to uredbo (o novih draginjskih dokladah)». Rok 8 mesecev je mnogo predolg.

3.) Zahtevamo ponovno, da se vsem kategorijam državnih nameščencev plače (temeljne in doklade) enotno urede na podlagi oficirskih plačilnih stopinj, ker se danes edino službeni prejemki oficirjev še najbolj približujejo eksistentnemu minimumu in ker smo mnenja, da v

državi, v kateri se ustava, poslanci, vlada in upravni sistem tako demokratični kakor pri nas, ni mesta za razlikovanje med oficirji in civilnim državnim činovništvom v prilog prvim, za to pa odklanjamo ponovno tudi vsako postavljanje posameznih strok med državnimi nameščenci samimi pri določitvi višine prejemkov kot povsem neutemeljeno in kvartirno ugledu prizadetih.

4.) Zahtevamo, da se draginjske doklade, osebne tako kakor rodbinske regulirajo avtomatično sorazmerno z draginjo.

5.) Zahtevamo, da se uvrsti Celje v isti draginjski razred kakor Ljubljana in Maribor, ker ne zasostajajo — statistično dokazano — cene življenjskih potrebščin v Celju prav nič za onimi v imenovanih mestih.

6.) Mislimo, da je danes v dobi socialnih reform došel čas tudi za razmislijanje nujne potrebe in zahteve po socialnem, posebno bolniškem zavarovanju državnih nameščencev, zato pozivljamo vlado, zlasti pa ministrstvo za socialno politiko, da v svrhu čimprejšeje poveljnosti rešitve potom zakona posveti takoj tudi tej plati činovniškega vprašanja svojo pozornost, dokler pa to zavarovanje še ne bo vpeljano, naj se v njegovo nadomestilo kakor smo že ponovno zahtevali, zagigura državnim nameščencem ter članom njihovih rodbin, da bodo v slučaju bolezni imeli brezplačno bolniško oskrbo v javnih bolnicah (II. razred) in državnih kopališčih.

7.) Zahtevamo, da se vsem državnim nameščencem vstejejo vojna leta tako kot onim v Srbiji in Črni gori in da se vsem osebam, ki so se udeležile svetovne vojne s niso bile državni nameščenci, ki pa stopijo kasneje v državno službo, priznava za pokojnino vsako vojno leto enkratno tako, kot osebam iz Srbije in Črne gore (Člen 238. in 242. v osnutku služb. pragmat.).

Iz življenja in sveta

Na potu na najvišji vrh sveta

«Times» objavljajo zadnje poročilo ekspedicije, ki hoče dospeti na najvišji vrh sveta, na vrh Mont Everesta v Himalajskem gorju. Po tem poročilu pa se zdi, da letos dostop zopet ne bo mogoč, ker so težave skoraj nepremagljive in se je vreme nenadoma izpremenilo. Tudi so člani ekspedicije, kakor izgleda, menda že na koncu svojih moči. Vendar je treba počakati, da dosepe zopet novejša poročila. Zadnje poročilo je bilo odposlano izpod Everesta dne 2. junija. Morda se je med tem že posrečilo, da je ekspedicija premagala zadnje težave.

Del ekspedicije pod kapitanom Finchom je poskusil prodrati na vrh in je splezal skozi kamin, o katerem smo poročali v zadnjem poročilu, na vrh rame severnega stožca. Do tu je bila ekspedicija še v polni posesti svojih moči. Tu gori pa jo je nenadoma napadel silen vihar, ki je zlasti po polnočji zahteval neznansko moč. Pogumni planinci so bili v opasnosti, da jih vihar vrže čez stene na Rongbukov ledenik, ki zija več tisoč čevljev pod njimi. Sotor, ki si ga je ekspedicija postavila po skalovjem, so morali planinci vso prvo noč držati z rokami v naporom vseh svojih moči, ker bi sicer vrvi bile preslabe. Le s težavo so obdržali sotor in sebe. Tudi vse prihodnji dan je vihar divjal z nezmanjšano ljutostjo dalje.

Ta borba proti viharju je planince zelo utrudila, zlasti ker je z viharjem nastopil silen in skoraj neznošen mraz. Planinci vsled viharja niso mogli nikamor dalje in so morali tudi še drugo noč ostati pod šotorom. Le z zavzvižanjem nekaj kapljice kisika iz svojih kisikovih aparatov so se člani ekspedici-

cije še vzdržali sveže in so vkljub naporom zadnjih dveh dni še vendar poskusili prodrati višje. Proti poldnevno so priplezali do višine 27.800 čevljev, — najvišja višina, do katere je kdaj dospela človeška noga, in rekord, ki za 500 čevljev potolče prejšnjega iste ekspedicije. Vendar pa je mraz postal vsled viharja tako oster, da ekspedicija ni mogla več vzdržati, marveč se je vrnila nazaj pod police severnega stožca in v potem nižje v stoji najvišje taborišče pod sedlom, kamor je dospela vsa utrujena.

Poročilo generala Brucea zveni resignirano in je vzbudilo v krogih angleških planincev in sportnikov nemilo presenečenje, ker so se že veselili na nov in to pot neprekosljiv rekord angleške fizične in moralne vestrajnosti ter na velike znanstvene uspehe te ekspedicije. Ni pa še gotovo, ali je ekspedicija res omagala in se zadovoljila s svojimi sedanjimi uspehi ter končnozmožno odločila na prihodnje leto, ali pa bo še enkrat do ekrajnosti napela vse sile. Vsekakor pomeni borba z Everestom doslej že eno najslajnejših poglavij alpinistike.

Jezusova prižnica najdena

List «Hamburger Korrespondent» javlja, da je te dni imela Jeruzalimska arheološka družba posebno srečo. Našla je namreč prižnico, na kateri je Jezus pred 1900 leti stal in pridil. Arheološka družba je namreč iskala, kje je nekoč stalo mesto Kapernavm. Do danes še ne vemo, kako je to, nekdanje evetno mesto sploh propadlo. Gotovo je, da se nahaja ob Galilejskem morju vrsta razvalin, ki leže tam že drugo tisočletje in so najbrže posledica velikih potresov, kakršnih se je eden dogodil pričetkom našega štet-

ja, ali po cerkvenem nauku ravno na dan Kristovega križanja. V Novem testamentu stoji, da je Kapernavm mesto, kjer je Jezus opetovano pridigoval. Tudi je tam izvršil več čudežev. Do danes pa znanstveniki niso vedeli, kje naj iščejo Kapernavm in so bili le mnenja, da je mestce moralo imeti približno tolikšen obseg, kakor bi odgovarjal sedaj najdenim razvalinam. Legende, ki so se v oni pokrajini ohranile do današnjega dne, pripovedujejo, da je mesto ležalo nekje serezapadno, po priliki pri vходу v genezaretsko dolino. To se je sedaj izkazalo kot napačno. Sledovi so vodili znanstvenike v drugo smer, na višino Tel-Hum (arabsko ime), kjer so razvaline, ki segajo doli na majhen polotok, ki štrli v genezaretsko morje.

Tukaj je se sedaj pričela velika izkopavanja. Odkrili so staro kapernavmsko sinagogo. Ni še gotovo, kako dolgo bodo druga dela še trajala in ali se bodo mogla sploh nadaljevati, kajti praktični Angleži nameravajo namočiti vso sedaj osušeno deželo, da bo bolj rodovitna, in še izvedejo ta svoj dobičkanosni načrt, pride ves Kapernavm pod vodo, kar bi onemogočilo vsa nadaljna izkopavanja. Gladina Galilejskega morja bi se zvišala za petnajst metrov, razvaline Kapernavma pa bi prišle do deset metrov pod vodo. Vsekakor pa je najdena stara sinagoga, in najbrže je v njej, na še ohranjenih kvadratnih kamnih, stal reformator Jezus, ko je pridigal ljudstvu novi nauk odrešenja.

Papež in nova moda

Novi papež je zapovedal, da se pripravijo instrukcije o «nedostojnosti sedanje mode», ki se bodo razposlale vsem škofom. Torej se tudi novi Petrov naslednik zavzema za borbo proti ekstravaganci toalet, započeto že od njegovih prednikov. Največjo pozornost je doslej vzbudila obsodba, ki jo

je pred vojno izrekel Pij X. proti navim plesom, posebno proti tangu. Pij XI. ne obrača toliko pažnje na ples kakor na obleko. Ob priliki posebnega sprejema rimske aristokracije v Vatikanu se je papež obrnil na zbrane dame in jih prosil, da nastopijo z vsami močmi proti sedanjim modi, ki je «skandalozna in nedostojna». Znano je, da ima papež o tej točki posebno stroge nazore vsled visokega mnenja o vrednosti žene in je vedno prepričan, da je žena v borbi človeštva za višjo moralno spolnitate zelo važen faktor. Ravno vsled tega smatra nespodobno oblačenje za sramoto, ki jo žene same ne smejo trpeti.

Neuspeli polet čez ocean

Portugalskega majorja Sacudara in stotnika Contucka, ki sta se sredi pomladi dvignila v Lisaboni z letalom na polet preko atlantskega oceana, je ponovno zadelo nezgoda. Prvič se jima je zdrbilo majhno letalo pri otoku St. Paul, nakar jima je portugalska vlada podarila nadomestni eroplan, s katerim sta nadaljevala polet, a zljaj se jima je pri spuščanju na morje nedaleko od cilja ponesrečil tudi drugi stroj. Vsekakor pa zaslužita letalca, četudi jima ni uspelo doseči cilja, priznanja, ker končno sta vendarle preletela daljino glavne prekooceanske črte. Za polet so bile predvidene štiri točke zadržanja: Kanarski otoki, Kap Verdijski otoki in otoka St. Paul in Fernando di Novada. Nezgoda se jima je pripetila med otokoma St. Paul in Fernando di Novada, ki je komaj 600 m oddaljen od Pernambuka. Preletela sta torej že preko 5000 km. Privraket sta preletela ocean Angleža Brown in Alcock v maju 1919, toda le v 3000 km dolgi črti od Cap Race-a (v Novi Fundlandiji) do Valentije na Irskem, medtem, ko sta preletela Portugaleca v celoti okrog 8000 km.

Sokolstvo

Dijaški nastop na zletu

Nastop sokolskega naraščaja — prvi predzletni dan 23. julija — sledi nastop dijaštva srednjih in meščanskih šol kot drugi predzletni dan 6. avgusta. Za dijaštvo so določene posebne proste vaje, in sicer posebne za dijake nižjih razredov in posebne za dijake višjih razredov, dijakine nižjih razredov izvajajo vaje z zastavicami, dijakine višjih razredov pa proste vaje. Vrh tega nastopijo skupno vsi dijaki na Orduju in z igrami, istotako tudi dijakinje, vsi oddelki skupaj pa še z rajalnim nastopom.

Dijaški nastop bi bil sicer prikladnejši med sokolskim letom, ko je dijaštvo še v šoli, toda do konca sokolskega leta telovidišče še ni izgotovljeno, zato se mora nastop vršiti v počitnicah. Ker ostanejo dijaki od konca sokolskega leta do nastopa brez šolske telovadbe, zato bo treba pred nastopom daljši kušenj in bodo morali prispeti dijaki že 1. avgusta zvečer v Ljubljano, da bodo navzoči pri skušnjah, ki se vrše od 2. do 5. avgusta. To je tudi vzrok, da udeležba pri nastopu ne bo tolika, kakor bi bila, ako bi se nastop vršil med sokolskim letom, ker bi samo ljubljanske šole dale mnogo več telovadcev, nego jih bo ob nastopu vseh skupaj. Sodelovanje pri javni telovadbi je povsem prostovoljno, nihče ni prisiljen k nastopu, le one, ki so se radevoljno prijavile, veže moralna dolžnost, da se nastopa res udeležijo. — Stanovanje za dijaštvo je prekrbлено. Skupna prenočišča je določena na učiteljskih in na I. mestni šoli v Komenskega ulici. Tudi za prehrano je že vse urejeno. Dijaki plačajo dnevno po 10 dinarjev za vso prehrano. Prijave je poslati najkasneje do 20. julija. Zletni pisarni, Narodni dom. S prijavo naj se pošlje tudi denar za navedbo, za katere dneve želi kdo hrano.

ZUPNI ZLET CELJSKE SOKOLSKÉ ŽUPE V CELJU

Dne 15. in 16. julija t. l. se vrši v Celju župni zlet celjske sokolske župe. Ne le med župi vsklanjeni društvi, temveč tudi v sosednjih župah vlada za to prireditev že sedaj veliko zanimanje. 15. zvečer in 16. jutraj so tekme in vaje za nastope. Nato se vrši slavnostni obhod Sokolstva po celjskih ulicah. Popoldne je na Glaziji javna telovadba ter ljudska slavnost. Pri prireditvi sodeluje polnoštevila mariborska železničarska godba. Zveze z vlaki na vse kraje so zelo ugodne ter bo za udeležence prireditve dovoljena polovična vozna cena.

In dalje: «V veliki dobi 1914—1918 si bil izmed vseh avstrijskih Jugoslovanov ti edini, ki si vedel, kaj hočeš in kje je tvoje mesto.»

To je pa vendar le preveč. Če je to vedel slovenski narod, gotovo ni vedel «Slovenec», kar pričajo njegovi letniki 1914—1917. In če je narod vedel, ni vedel zaradi «Slovenca» in Skulja, ki je po prevratu ni vedel, kaj hoče in kje je njegovo mesto, ampak zaradi sokolstva in drugih dobrih šol, proti katerim so delovali «Slovenec» in vsa škandalna organizacija z denunciranjem, zasmejevanjem itd. itd.

In še dalje:

«...neposredno po osvobođenju pa (si ti) edini, ki si posvetil prav vse sile samo novi državi, ter nisi identifikiral države z interesi nekaterih posameznikov.»

Zopet moramo reči, da je to lažljivo napihovanje, ki je smešno v svoji ošabnosti. Kolikor je narod posvetil svojih sil za novo državo, ni bil v tem «edini», pa tudi «prav vseh sil» ni posvetil po zaslugi protidržavne klerikalne hujkarije, ampak je bila to pač zasluga onega jugoslovanskega čustva, ki so ga gojili med narodom sokolstvo in oni ljudje, katerim članek očita, da smo «otvarjali in robske duše». To smo zato, ker hočemo služiti svoji državi. In da ni narod res posvetil vseh svojih moči državi in a tem veli, se

vzrok v tem, ker so ravno klerikali zmiraj identifikirali državo z interesi nekaterih posameznikov, t. j. samih sebe. Zato so bili povsod in vedno proti državi, če niso bili na vladi, in sploh ne marajo iti v vlado, da bi delali za državo, ter bi postali s tem «robske duše». Zato rajše razdirajo in «z neka-ko perverzno naslado pljujejo na sebe in svoje brate.»

To pa je «prva in glavna označba robskih duš». Tako so delale robske duše v Avstriji, tako delajo danes v Jugoslaviji, in tako bi delale jutri v Italiji, Aloaniji ali Culukafriji.

Z drugo besedo: Quod erat demonstrandum.

Sava.

V deliriju sovraštva

Umor zunanega ministra drja Rathenau in izjemne odredbe, ki jih je izdala v zvezi z najnovejšimi razkritji nemške vlada v zaščito demokratične republike, so opozorile evropsko javnost na podzemeljsko politiko nemških militarističnih krogov. Društva «C» ni edina organizacija, ki se trudi, da bi pomirjala tla sedanje republike; obstoja jih dolga vrsta od bavarskega Orgescha tja do Ludendorffa in njegovih ožjih prijateljev. Del teh organizacij ni razveljaviti enotno in sistematično, toda organizatorični talent.

katerim so se Nemci vedno odlikovali, ga ume voditi tako smoteno, kakor da bi bilo podrejeno enotnemu vodstvu. Nemški militaristi, junckerji in neozdravljivi imperialisti vedo sijajno igrati na čustvih nemškega naroda in netiti njegovo slavohepnost, vladateljnost in nacionalno prepotenco. Vse današnje nevolje, zlasti pa bremena, ki jih je naložila Nemčiji versailiska mirovna pogodba, napeljujejo v eno strugo: v sovraštvo do zmagovalcev in do vsega, kar je v zvezi z nemškim porazom. Narod ne sme spoznati, da je ta poraz zakrivila dosedanja smer nemške politike in nacionalne vzgoje sploh; pričati ga skušajo, da je ravno nasprotno res: nemški narod je bil na pravi poti in če bi bil v zaledju silnejši in enotnejši, bi bila tudi zmaga njegova.

Demokratični sloji v Nemčiji spreseveda vse, kar je mogoče, da preprečijo nčinke tega strupa; kako silno je sovraštvo, ki ga neta podzemeljski politiki, nam pričajo baš najnovejši dogodki. Izgleda, da je Nemec že po svojih naravi, oziroma po dosedanjih vgojavi slavi, moči, veličini in bodočnosti. Nemca je težko prepričati, da ima njegov narod v zgodovini ravno isto poslanstvo kakor vsak drugi, tudi mali narod. «Faustrecht» tiči še pregloboko v nemški naruri, da bi se dal odstraniti s slabotnimi žarki pacifizma. Zato vidimo, da se v Nemčiji zopet po-

javlja poulična filozofija o sovraštvu kot edini aktivni sili današnjega življenja. Sovražstvo je lasti močnih narodov, ki hočejo živeti; ljubezen in altruizem pa dičita propadajoča plemena.

Na filozofiji moči in sovraštva je osnovana dolga vrsta popularnih spisov o nemški bodočnosti, ki se širijo po Nemčiji. Glavno založništvo teh spisov je Carl August Tancrè Verlag — Naumburg a. d. S. Iz seznama tega založništva navajam nekoliko markantnih spisov:

«Die drei kommenden Kriege» je naslov militaristično — političnim prerokovanjem Otona Anterietha, ki so doslejga naklada 230.000 izvodov. Anteriet fantazira o treh velikih vojnah, v katerih bo šlo v prvi vrsti za usodo Anglije. Anglija bo prišla navskriž z vsemi svojimi zavezniki, dokler ne bo popolnoma izvrpana. Nemčija bo izkoristila te zmešnjave in se dvignila v novo sijajno življenje.

Druga Anterietova knjiga je «Der Tag des Gerichts! Eine Prophezeiung über Frankreich auf Grund tausendjähriger Geschichte, zugleich ein Trostbuch für Deutschland». Tu pokopije militaristični prerok Francijo in francoski narod, seveda z motiko tisočletne zgodovine. Nemški narod je igral v vseh dobah vlogo jagnjeta, ki bi bilo najneodolnejša stvar pod soncem, če bi se ne klatal v bližini lačni francoski

volk. (Kdo je neki uničil polabske Slo-

vane?) Znaní polkovnik Bauer je spisal nvoel knjigi: «1934. Deutschlands Auferstehung» iz pera majorja Solfa. Solf sanja o velikanski izumih, ki jih boče skrivoma izdelali nemški učenjaki in s katerimi bo pruski oficir v enem samem trenutku prisilil vse svet, da pade na kolena pred Nemci. Zopet solf «Trosthuch», sladka kapljica za grenki poraz!

Wilhelm Gellert prerokuje v svoji knjigi «Vor grossen Katastrophen» krajšnji konec «starega sveta», t. j. latinsko — slovanske Evrope. Na razvalinah se bo obnovilo velikansko carstvo Germanov, ki bodo vzeli v roke vajeji bodoče zgodovine človeštva.

Apokaliptična vizija se odpira pred očmi C. Fechnerja, ki vidi, kako razdivjani Azijati trgajo svoje verige in se strašnejši kakor Turani in Huni vajo proti oslabilni, dekadentni Evropi. Njihov srd velja, kajpa, vsem drugim narodom izvzemši Nemce, ki so popolnoma nevtralni in ki stopijo z njimi v zvezo, ko so bili obnovili Veliko Nemčijo, obsegajočo tudi francoske in slovanske dežele. Fechnerjeva knjiga ima naslov: «Die Vernichtung der Weltmacht durch den erwachten Orient». Nadaljni spisi imajo naslove: «Deutschlands kommender Endsieg» (Ferd. Baum), «Die rächende Stunde» (V. Grassegger), «Der Freiheit Licht» (K.

Gospodarska vprašanja

Izgledi svetovne letine

Zadnje privatne vesti o izgledih letine iz raznih krajev naše države se de-
koma ne ujemajo. Nekatere vesti go-
vorijo o veliki škodi, ki so jo povzročile po-
množni kraji nevihte, druge vesti pa
trdijo, da je škoda po poljih mala in da
se je posamezni kraj mnogo trpel. Ver-
jetno je bolj slednjim vestem, ker so ne-
ugodne vesti gotovo širili spekulanti, ki
loma pa so nastale pod trenutnim lokal-
nim vtisom. Drugače se večina vesti uje-
ma v tem, da bo letos znatno boljše
zetev, nego je bila poslednja leta. Zboj-
ljanju posevkov je največ pripomogel
dež, ki je bil zlasti obilen v Vojvo-
dini, naši žitnici, ki je merodajna za
žitno letino v naši državi. Ječmen je že
skoro povsed požet in je v Vojvodini
dobro rodil. Iz Bačke poročajo celo o
nekotnih žetvah po nekaterih krajih, in
se računa, da bo dal ječmen 12 do 13
metrskih stotov na oraj. Žalobil je v
Vojvodini površina s ječmenom poseja-
nega polja letos zelo mala. Pšenica je
letos v celi državi v začetku te dni žeti. V
Vojvodini in Sremu se pričakuje, da
bo dala pšenica 7 do 10 metrskih stotov
na oraj, a vsled povoljnega vremena je
upati, da bodo še boljši uspehi. Kakovost
ječmenovega in pšeničnega zrnja je do-
bra. Oves in rž obetata istotako povoljno
zetev, le da je oves in rž v Vojvodini
zelo malo posejanega. Koruza je povsod
zdrava in dobro napreduje. Poročilo po-
jedelarskega ministrstva o stanju posev-
kov meseca junija govori o zelo povolj-
nem stanju posevkov v celi državi in
pravi, da bo letošnja letina boljše nego
vse povojne letine, ako ne bo še kakšnih
vremenskih neugod. Tudi vinogradi sto-
jejo povoljno in druge kulturne rastline.
Pričakujemo torej lahko dobro srednjo
letino.

V Madžarski se je pričela žetev
pred par dnevi. Po dosedanjih poročilih
sicer letošnja žetev zaostaja za lanskoo,
vendar pa ni slaba, kakor se je pričako-
valo, preden je padel poslednji dež. V
splošnem se tudi na Madžarskem prič-
kuje dobra srednja letina in se računa
na precejšen prebitok za izvoz.

Iz Rumunije so vesti o izgledih
letine ugodnejše nego v naši državi in
Madžarski in je vsled tega računati na
srednjedobro letino.

Povoljna poročila prihajajo tudi iz
Čehoslovaške. Dež je posevkom
celo koristil, kjer je koristiti se mogel.
Iz Slovaške poročajo o prekosrednjem
brih izgledih žetve.

V Avstriji je suša zelo škodovala.
Letina bo za lanskoo zaostala in bo slaba.

Tudi v Italiji so po nekaterih kra-
jih nad uspehom žetve razočarani. Ven-
dar se po poročilu mednarodnega polje-
delskega instituta obeta v Italiji srednja
letina.

Letošnja žetev v Nemčiji bo za
lanskoo znatno zaostala. Navzlic temu, da
se čujejo zopet manj pesimistični glasovi,
bo letina le pod srednjo.

Posebno ugodno poročajo iz Fran-
cije, kjer je za izdatnim dežjem nasto-
pilo toplo vreme, kar je na posevke zelo
povoljno vplivalo. Jaro žito je sicer tr-
pelo, stanje posevkov v splošnem pa je
boljše nego lani. Obeta se torej ugodna
letina.

Tudi iz Anglije so prišle zadnje
dni zopet znatno ugodnejše vesti. Po-
vprečno stanje se označuje normalno do
dobro.

V Nizozemski je napravila suša
precej škode, ki je dež ni mogel več v
veliki meri popraviti.

Ker se tudi iz ostalih evropskih držav
ne čujejo ravno ugodne vesti o izgledih
žetve, je pričakovati v splošnem v Evro-
pi komaj srednjo letino in bo mogoče
potrebovala Evropa več uvoza nego lani.

Znatno ugodnejše vesti o izgledih
žetve prihajajo iz prekmorskih držav. V
Avstraliji je stanje posevkov izvrst-
no. Istotako poročajo iz Indije, da se

je stanje zelo zboljšalo. Iz Argenti-
nije so vesti bile še vse ugodne. To
dni pa so bile tamkaj hude nevihte in
poplave, ki so napravile gotovo mnogo
škodo na polju.

Predvsem ugodno je stanje v Ka-
nadi in so izgledi žetve izredno dobri.
S pšenico obdelano polje se ceni na
9.00 milijona ha, t. j. za približno tri in
pol odstotka manj, nego je znašalo lani.
Rži je posejano po dosedanjih podatkih
0.84 milijona ha. Površina, posejana z
ovsem, se ceni na 6.85 in z ječmenom
na 1.11 milijona ha, to je približno toliko
kot lani.

Iz Zedinjenih držav poročajo,
da napreduje žetev polagoma proti se-
veru. V južnoslovenskih pokrajinah zori-
v sled hude vročine fita prehitro. Dose-
danji uspehi žetve so dobri. Po poročilu
mednarodnega poljedelskega zavoda v
Rimu se pričakuje, da bo dala letošnja
ameriška žetev za 16 milijonov metrskih
stotov (7/8) več žita, nego v l. 1921.

V Severni Afriki je naredila
mnogo škode suša, ki je bila tamkaj
meseca maja. Japonska stoji pred
zelo dobro žetvijo. Stanje v Rusiji v
splošnem ni povoljno.

Mednarodni poljedelski institut v Rimu
poroča o dobrih informacijah, da je
letošnja svetovna površina posevkov
enaka približno lanskoo. Bila bi torej m-
nogo večja, če ne bi bilo v Rusiji tako iz-
redno malo polja obdelanega. Prav jasne
slike o izgledih letošnje svetovne letine
si še ni mogoče ustvariti. Zanesljivo se
mora računati le na to, da bo letos do-
volj pšenice razpoložljive za svetovni trg.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

(Od 8. do 17. septembra.)

Prenočevanje obiskovalcev razstave.
Razstveni odbor ima poseben stanovanj-
ski odsek, ki bo skrbel za prenočevanje
obiskovalcev razstave, ki prihajajo od
zunaj. Ta odsek je začel te dni poslovati.
Vsi oni, ki razpolagajo s sobami ali po-
steljami, ki bi jih za čas razstave lahko
odstopili, se naprošajo, da naznanijo na-
slov in številko sob, oziroma postelj v
pisarni razstavnega odbora Aleksandro-
va cesta 22. V poštevi prihajajo posebno
dijška stanovanja, ki bodo ob tem času
prosta in bi se na ta način lahko naj-
boljše izkoristila.

Vinska razstava je posebno sedaj, ko
vsled valutarnih razmer nimamo več
avstrijskega trga, za vse vinogradnike
potrebna in važna, da si na ta način do-
bimo novih odjemalcev. Pokrajinsko
obrotno razstavo bodo posetili obiskovalci
iz vseh krajev naše države, kakor tudi
iz inozemstva, zato je pričakovati, da
bo imela tudi vinska razstava, ki jo bo
pridredil pod okriljem te razstave vinski
in sadjarski odsek v Mariboru, kar naj-
večji uspeh. Pozivljamo vse vinograd-
nike, da se te razstave polnoštevilno
udeležijo in se čimprej prijavijo omenje-
nemu odseku.

Vrtna razstava, ki se vrši obenem s
Pokrajinsko obrtno razstavo, vzbuja po-
celi naši državi, pa tudi v inozemstvu
veliko pozornost. Bo to prva razstava
te vrste v naši državi, ki bo pokazala,
da smo se tudi že na tem polju osamo-
svojili od inozemstva. O tem bomo po-
ročali še podrobneje.

Gmotna sredstva, s katerimi razpolaga
razstveni odbor, so zelo niča. Odbor raz-
polaga samo z denarjem, ki ga plačajo
razstavljalci kot prijavino, iz katere se
krijejo vsi tekoči izdatki. Zato poziv-
ljamo vse obrtnike, da obenem s prijav-
nico pošljejo tudi prijavino. Kdor je
prijavnico že vposlal, naj naknadno še
nakaže prijavino, če tega še ni storil.
Obrtniki, sami si moramo pomagati. Za-
to je odvisno le od nas, kakšen uspeh
bo imela ta razstava. Pokazimo, kaj
zmoramo in kaj znamo! Le na ta način
bomo dosegli in zavzeli ono mesto, ki
nam pristaja. Zato vsi na razstavo!

«Todesstrahlen» so žarki, ki učinku-
jejo v daljavo 40 km in se več. Tako
bo mogoče uničiti vsa tuja letala in
pomoriti iz primerne daljave vsako
sovražno četo.

«Detonationsstrahlen» so žarki, ki
razrušijo vsako trdnjavo, ladje, muni-
cijska skladišča itd. Njihova lastnost
je, da razbijejo vsak predmet v nje-
gove atome.

Aparati za te žarke se bodo razpo-
slali v posameznih sestavnih delih. Za-
nim zanesljivim tovarnam, Noben de-
lavec ne bo vedel, čemu so in kako se
montirajo. Samo posamezni strokov-
njaki bodo poučeni v montaži, vendar
pa tudi tem ne bo znano bistvo žark-
ov in funkcija aparatov.

Vojno bo sprožila Poljska, najpo-
kornejši vazal zaklete sovražnice Nem-
cev, Francije. Nemčija se bo uprla in
poslala v Varšavo in Pariz vojno na-
poved. Ta nemški upor bo tako pre-
snetil vodilne državnike, da ne bodo
mogli kar 24 ur k besedi! Nemški do-
brovoljci, ki bodo v tajnih organizaci-
jah natančno izučeni za novo vojno
službo, bodo nastopili čez dva dni s
smrtnimi in detonacijskimi žarki in
uničili vse sovražne čete, razrušili do
tal vse obsejne trdnjave. Na to bodo
šli nad angleško vojno brodovje in ga
deloma uničili, deloma pohabili ter
spravili v Wilhelmshafen. V prizade-
jih državah bo zavladala strašna pani-
ka in onemogočilo vsak resnejši od-

Prijavni rok je podaljšan do preklica.
Zato je vsakemu obrtniku dana možnost,
da se razstavi s svojimi izdelki udeleži.
Nikdo naj ne manjka pri skupnem boju
za skupni cilj.

Vsi dopisi, ki se tičejo Pokrajinske
obrtne razstave v Mariboru, naj se na-
slovijo na «Razstveni odbor Pokrajinske
obrtne razstave v Mariboru, Aleksandro-
va cesta št. 22.

Vsa pojasnila glede razstave se dobe
v pisarni Slovenskega obrtnega društva
na Aleksandrovi cesti št. 22, kamor naj
se blagovolijo obrniti vsi zainteresirani.

Tržna poročila

Žitni trg. Iz Zagreba poročajo z dne
8. t. m.: Vroče vreme in z njim zvezani
dobri izgledi žetve so povzročili, da so
ta teden cene vsem žitom v produktiv-
nem področju padle, toda vsled za 50
odst. povišanih tovarnih pride v konzum-
nem področju mogoče celo nekoliko draž-
je, nego doslej. Trgovina se povoljno raz-
vija. Povpraševanje po stari pšenici po-
nehava. Stara pšenica se plača ab haška
postaja po 1480 — 1490 K, nova pa po
1270 — 1280 K. Povpraševanje po koruzi
zelo živahno. Blago se trži ab prodajna
postaja po 1240 — 1250 K. Oves se trži
po 1210 — 1220 K ab haška postaja. Po-
vpraševanje po moki zelo živahno, ker v
konzumnem področju precej primanjkuje
blaga. Ta teden je prišlo do več kupit-
skih zaključkov v moki št. 0 z Avstrijo
po 24.50 — 24.60 K, dočim so se doma
dosegle cene 23.60 — 24 K franko vagon
Zagreb. Izvršilo se je še nekaj poskusnih
zaključkov v moki št. 1 nove pšenice za
dobavo avgust-september. Cene so se gi-
bale za št. 0 med 21 — 21.20 K ab pre-
dajna postaja.

Vinski trg. Vsled dobrega stanja vi-
nogradov padajo cene vnu v celi državi.
V Beli Krajini se prodaja vino povpreč-
no po 18 K liter. V Vršču (Banat) po-
nujajo producenti belo vino po 10 — 12
K, pa dobijo težko odjemalce. Hrvatski
kmetje prodajajo gostilničarjem liter po
16 — 17 K postavljeno v klet.

Živinski trg. Iz Zagreba poročajo:
Vsled previsokih cen kakor tudi vsled te-
ga, ker se poleti meso manj konzumira,
izvoz skoroda počiva. Zato se pričakuje
v kratkem padec cen. Ta teden so bile
slednje cene za kg žive teže: goveda I.
40 — 44 K, II. 32 — 36 K, III. 22 — 28 K
ab zagrebška postaja. Nakupovanje sla-
bo. Cene svinjarn za kg žive teže: težke
svinje I. 80 — 90 K, II. 76 — 80 K, lahke
I. 72 — 75 K, II. 68 — 70 K ab predajna
postaja v Vojvodini ali Sremu.

Drobne vesti

— Ljubljanska kreditna banka v Lju-
bljani. Subskripcija emisije 75.000 delnic
po 400 K nom., s katero je zvišala banka
glavnico na 50.000.000 K je zaključena s
90. junijem s popolnim uspehom. Sub-
skripcije se je udeležilo nad 90 odstotkov
starih delničarjev. Novi zainteresirani so pa
razpoložljive neoptirane delnice znatno
presubskribirali.

— Novo industrijsko podjetje. Pod im-
enom C. de Gregorio & Comp., fotokemi-
čne tovarne Ljubljana, tovarne v St. Vidu
pri Ljubljani, se je ustanovilo veliko in-
dustrijsko podjetje, ki bo edini te vrste
v Jugoslaviji. Tovarne bodo izdelovale
najprej svetlokopirni papir (Lichtpaus),
črna, modri in siva za kopiranje načrtov
z najmodernejšimi stroji. Nadalje prične-
jo tovarne takoj tudi z izdelovanjem tako
zvanega carbon- in indigo-papirja za pi-
salne stroje in rokopise. Tovarna prične
z obratom koncem tega meseca, in sicer
zaenkrat v tovarniških prostorih g. Ma-
thana v St. Vidu pri Ljubljani. Transmi-
sije in stroji se že montirajo. Tovarniški
prostor so moderni in veliki. Vseeno se
je nova družba že odločila, da prične v
najkrajšem času z zidavo novega objekta,
v katerem se bodo posebe izdelovali še
naslednji tovarniški predmeti: fotogra-
fične plošče, fotografski papirji vseh
vret, parafinirani papir, nepremočljivo
blago za mornarje, šoferje in rudarje, Bill-
rothov batist, pozneje še drugi material,
ki ga moramo sedaj importirati. Kar ne

— Ljubljanska kreditna banka v Lju-
bljani. Subskripcija emisije 75.000 delnic
po 400 K nom., s katero je zvišala banka
glavnico na 50.000.000 K je zaključena s
90. junijem s popolnim uspehom. Sub-
skripcije se je udeležilo nad 90 odstotkov
starih delničarjev. Novi zainteresirani so pa
razpoložljive neoptirane delnice znatno
presubskribirali.

por. Triumf nemškega militarizma bo
popoln. Nemčiji se bo pridružila tudi
Rusija (medtem že caristična), ki bo
pomandrala drugi del Poljske in ga
zasedla za vedno. Nemci bodo šli v
Pariz in tam diktirali svoje pogoje, ki
bodo pomenili večno odvisnost in su-
ženstvo tako Francije in Anglije kakor
tudi drugih zavezniških držav.

Celi spis preveva refren: Nemei,
otroste se socializma in lažnjivega pa-
cifizma, ki sta oba neizpolnjiva, bodi-
te strogo nacionalni in spoštujte indi-
vidualno zmoglost. Nemčije ne bo re-
šilo pridno delo vsakega poedince,
temveč meč in sila. Sredstva za reši-
te pa bodo pripravili posamezniki:
učenjaki in financirji raznih izumov.
Nemško ljudstvo se mora otresti praz-
ne sentimentalnosti in jokave spravil-
nosti, ker je močno dovolj, da samo
zavladati na drugi in jim vsili svojo
voljo. Takrat pa bodo Nemci izvedli iz
socializma in pacifizma, ker bodo razpo-
lagali z vso oblastjo!

To so halucinacije, ki se pojavljajo
pred krivci današnjega poloma Nemci-
je. V njih je mnogo bolesterne fantazije
in podle demagogije, a iz vsega se vi-
di jasno in nedvorno: Nemško sovra-
štvo je nevaren pojav in evropske dr-
žave morajo voditi dobro premišljeno
politiko, da obvarujejo nemško ljud-
stvo pred nesramnimi zapeljivci in za-
sramljivci. B.

proizvaja Jugoslavija na potrebna stro-
vinah, se bo uvozilo iz Nemčije in bodo
fabrikati prvovrstni in enaki nemškim.
Kakor iz navedenega razvidno, tukaj ne
gre za kako malo podjetje, temveč je fun-
dament položen za novo industrijo, ki bo
v najkrajšem času zavzela obširne di-
menzije. Podjetju želimo kar največ uspe-
ha ter upamo, da se še drugi zasnapi Slo-
venci zbudijo ter upeljejo pri nas še dru-
ge fabrikacije, ki nam jih manjka v Ju-
goslaviji. Slovenska industrija naj pokaže,
da stojimo Slovenci na svojem mestu.
Čim manj ko importiramo, tem boljše va-
lute bomo imeli. — Kakor čujemo, raz-
stavi novo podjetje svoje izdelke že na
Ljubljanskem velesejmu. (2166)

— Vinska razstava v Mariboru. Ne kme-
tijsko društvo za Slovenijo, temveč vi-
narski odsek v Mariboru priredi vinski
razstavo kot oddelek splošne pokrajins-
ke obrtne razstave. Vinogradniki, ki se
nameravajo udeležiti te razstave, naj se
prijavijo «Vinarskemu in sadjarskemu
odseku v Mariboru». V tem smislu je tre-
ba popraviti našo zadnjo notico o vinski
razstavi. Upamo, da bodo naši vinograd-
niki razumeli velikanski pomen te raz-
stave in se bodo prijavili v kar najobil-
nejšem številu.

— Originalno presenečenje na «Zagre-
škem zboru». Kakor čitamo v hrvatskih
časopisih, je izzvala svetovnoznana tvr-
dka Meini — katero pri nas pozna že vsa-
ko dete — nepričakovano presenečenje.
Pri trvdki Meini se je namreč vršilo po-
kusno kuhanje črne in bele kave ter č-
kolade. Predno so kupci zapustili trgo-
vino, so se pozvali dopoldne na kavo,
dopoldne pa na čokolado. To je izvrsten
način, s katerim nas je trvdka pričrila o
svojih prvovrstnih izdelkih. Vsekakor
bodo kupci mnogoštevilno posetili ta lo-
kal v četrtki, ko se bo zopet vršilo to
poskusno kuhanje ter delile brezplačne
južine. — Vsled teh vesti smo se obrnili

pa na zajutr in kavo popo-
dan. Cenjene ponudbe na
upravo «Jutra» pod šifro 4
2144 poselje!.

2106 Dva dijaka
iz boljše rodbine se sprej-
meta na brano in stanovanje.
Pismene ponudbe pod 3333
na upravo «Jutra».

Trg. akademik,
mirnega značaja, išče znano
opremljeno manjšo sobo po
možnosti s hrano za avgust.
Ponudbe na upravo «Jutra»
1005 pod «Nagrada».

Zračna soba
z električno lučjo se odda
za čas počitnic. Naslov v
2114 upravi «Jutra».

Kupim
Kupim dobro ohranjeno
2142 pehlštvo
za dve osebi. Ponudbe pod
«Čeh» na upravo «Jutra».

Vljudno naznanjam, da sem razširil
svojo mizarstvo delavnico v strojno
mizarstvo ter se priporočam za
mizarstvo naročila. Izdelujem stavbene
in moderne izdelke. Delo solidno, cene
primerne. 2147

Frano Rožanc,
Freddvor nad Kranjem.

Prodajo se 2163
dve kredenci iz orehovega lesa
v modernem slogu, z mramorno
ploščo in stekli, ena omara za
knjige z lednimi stekli, ena
omara za obleke — vse skoraj
novo. Naslov pove An. zav. Drago
Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Sredi mesta se ugodno prodaja
velika hiša
z dvema pročeljema; dvorišče in kleti so
primerne za večje trgovsko podjetje. Lepo
stanovanje prosto z mesecem novembrom.
Pojasnila daje anončni zav. Drago Beseljak
v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. 2162

Javna dražba.
Dne 10. julija 1922. ob 4. uri popoldne
se bo prodalo na javni dražbi na skladišču lesa g. Ivo Čaterja, veletrgovca
v Spodnji Hudinji pri Celju, sledeče predmete, katerih ni hotel prevzeti
g. Ivan S. Weiler iz Reke:

20.193 m³ kvadrelav (palic za metle) iz buko-
vega lesa v meri 27/27 mm, 1 m dolgosti, ve-
zanjih po 25 komadov skupaj. 2161

na ljubljansko podružnico omenjene tvr-
dke na Aleksandrovi cesti št. 1 z vpra-
njem, dali se bo vršilo tudi pri njej to
poučno poskusno kuhanje. Z veseljem
smo izvedeli, da se vrši tudi v Ljubljani
pri tukajšnji podružnici na Aleksandrovi
cesti št. 1 to poskusno kuhanje, in sicer
dne 13. t. m., nakar še danes opozarjamo
naše cenjene čitatelje. (2157)

— Carinski nadavek v Italiji za dobo
od 1. do 16. julija je določen na 299, to
je za 100 zlatih lir je plačati 399 papir-
natih lir proti 373 papirnatim liram v do-
bi od 16. do 30. junija.

Pridobivajte «Jutra»
novih naročnikov!

Opalograph
v vseh velikostih
THE REX Co., Ljubljana

vratnike,
zapesnice.
srajce,
batist-bluze
kakor druge pralne
obleke pere in
svetlolika tovarno
Jos. Reich, Ljubljana

Sprejemališče:
Selenburgova ulica št. 4.
Podružnice:
Maribor, Zagreb, Kočevje
Novo mesto.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din, vsaki nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski agenci, dopisovanje, se
premišlje do 20 besedi 5 Din, vsaki nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plače so naprej. (Lahko tudi v
znakih.) Ne vprašanje se odgovorja le, ako je vprašanje priloženo znakom za odgovor. —

Prodaja
2150 Proda se
več lovskih mladičev, starih
3 mesece. Odda se tudi 1/2
leta stara lovka psica. Bona
Ratič, Adlešiči p. Črnomelj.

Prodaja
pločevinasta kopalna banja
v Ljubljani na Gospodovski
cesti št. 13 (kolizej), vrata
št. 82. 2157

Dopisovanje
2117 Dva zdrava,
duševno agila, mnogostan-
sko porabljava gospoda v naj-
lepi starosti in sigurni službi
želita znanja z gospodici-
li vdoro. Cenjene ponudbe
pod «Dostojen 40» in «Sreča
30» na upravo «Jutra».

Razpisa
Plavalne pasove
iz plutovine izdeluje tovarna
zamaškov Jelacin & Komp.
Ljubljana. 1906

Prodajo se 2163
dve kredenci iz orehovega lesa
v modernem slogu, z mramorno
ploščo in stekli, ena omara za
knjige z lednimi stekli, ena
omara za obleke — vse skoraj
novo. Naslov pove An. zav. Drago
Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Sredi mesta se ugodno prodaja
velika hiša
z dvema pročeljema; dvorišče in kleti so
primerne za večje trgovsko podjetje. Lepo
stanovanje prosto z mesecem novembrom.
Pojasnila daje anončni zav. Drago Beseljak
v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. 2162

Javna dražba.
Dne 10. julija 1922. ob 4. uri popoldne
se bo prodalo na javni dražbi na skladišču lesa g. Ivo Čaterja, veletrgovca
v Spodnji Hudinji pri Celju, sledeče predmete, katerih ni hotel prevzeti
g. Ivan S. Weiler iz Reke:

20.193 m³ kvadrelav (palic za metle) iz buko-
vega lesa v meri 27/27 mm, 1 m dolgosti, ve-
zanjih po 25 komadov skupaj. 2161

Prodajo se 2163
dve kredenci iz orehovega lesa
v modernem slogu, z mramorno
ploščo in stekli, ena omara za
knjige z lednimi stekli, ena
omara za obleke — vse skoraj
novo. Naslov pove An. zav. Drago
Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Sredi mesta se ugodno prodaja
velika hiša
z dvema pročeljema; dvorišče in kleti so
primerne za večje trgovsko podjetje. Lepo
stanovanje prosto z mesecem novembrom.
Pojasnila daje anončni zav. Drago Beseljak
v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. 2162

Javna dražba.
Dne 10. julija 1922. ob 4. uri popoldne
se bo prodalo na javni dražbi na skladišču lesa g. Ivo Čaterja, veletrgovca
v Spodnji Hudinji pri Celju, sledeče predmete, katerih ni hotel prevzeti
g. Ivan S. Weiler iz Reke:

20.193 m³ kvadrelav (palic za metle) iz buko-
vega lesa v meri 27/27 mm, 1 m dolgosti, ve-
zanjih po 25 komadov skupaj. 2161

Prodajo se 2163
dve kredenci iz orehovega lesa
v modernem slogu, z mramorno
ploščo in stekli, ena omara za
knjige z lednimi stekli, ena
omara za obleke — vse skoraj
novo. Naslov pove An. zav. Drago
Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Sredi mesta se ugodno prodaja
velika hiša
z dvema pročeljema; dvorišče in kleti so
primerne za večje trgovsko podjetje. Lepo
stanovanje prosto z mesecem novembrom.
Pojasnila daje anončni zav. Drago Beseljak
v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. 2162

Javna dražba.
Dne 10. julija 1922. ob 4. uri popoldne
se bo prodalo na javni dražbi na skladišču lesa g. Ivo Čaterja, veletrgovca
v Spodnji Hudinji pri Celju, sledeče predmete, katerih ni hotel prevzeti
g. Ivan S. Weiler iz Reke:

20.193 m³ kvadrelav (palic za metle) iz buko-
vega lesa v meri 27/27 mm, 1 m dolgosti, ve-
zanjih po 25 komadov skupaj. 2161

Prodajo se 2163
dve kredenci iz orehovega lesa
v modernem slogu, z mramorno
ploščo in stekli, ena omara za
knjige z lednimi stekli, ena
omara za obleke — vse skoraj
novo. Naslov pove An. zav. Drago
Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Sredi mesta se ugodno prodaja
velika hiša
z dvema pročeljema; dvorišče in kleti so
primerne za večje trgovsko podjetje. Lepo
stanovanje prosto z mesecem novembrom.
Pojasnila daje anončni zav. Drago Beseljak
v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. 2162

Javna dražba.
Dne 10. julija 1922. ob 4. uri popoldne
se bo prodalo na javni dražbi na skladišču lesa g. Ivo Čaterja, veletrgovca
v Spodnji Hudinji pri Celju, sledeče predmete, katerih ni hotel prevzeti
g. Ivan S. Weiler iz Reke:

20.193 m³ kvadrelav (palic za metle) iz buko-
vega lesa v meri 27/27 mm, 1 m dolgosti, ve-
zanjih po 25 komadov skupaj. 2161

Prodajo se 2163
dve kredenci iz orehovega lesa
v modernem slogu, z mramorno
ploščo in stekli, ena omara za
knjige z lednimi stekli, ena
omara za obleke — vse skoraj
novo. Naslov pove An. zav. Drago
Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Sredi mesta se ugodno prodaja
velika hiša
z dvema pročeljema; dvorišče in kleti so
primerne za večje trgovsko podjetje. Lepo
stanovanje prosto z mesecem novembrom.
Pojasnila daje anončni zav. Drago Beseljak
v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. 2162

Javna dražba.
Dne 10. jul

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

«Kapitan Redžeb nas je obvestil, da pridemo jutri v Arsit-han, pojutrišnjem v Ceret.

Esadpašin kapetan Redžeb in še nekoliko Esadovih mož je spremljalo našo vladu, kateri je sledil odred najete vojske. Kapetan Redžeb, ki je znal srbski, je bil njihov tolmač in vodja na teh težkih potih.

«Kdaj bi torej prišli v Skader?»

«Če ne bo treba počivati in če ne upešamo, imamo vsega skupaj še tri dni.»

«A ostali?»

«Ostali ne bodo tako hitro potovali. Vrhovno poveljstvo že zaradi vojvode ne more. Tudi njegovo Veličanstvo ne bo moglo.»

«A mi moramo,» ga prekine Pašić.

Tako so se posvetovali ministri pri ognju med zameti sredi planin.

Od Spasa naprej zapuša pot obale Drimove in vodi v notranjost Dukačinskih planin čez klance in stene, pokrite s snegom in z ledom. Begunci, utrjeni od težkega pota, nepre-spami, lačni, zaviti v cunje, so se obupno ozirali v zamete, kateri jim obetajo vedno silnejšo bedo.

Vlada hiti, da dospe ponoči v Arsit-han in čim prej v Skader, kakor je bilo odrejeno; čez dan sta strmoglavlila dva konja njihovega spremstva v prepad.

Častniki vrhovnega poveljstva iščejo stopinjo za stopinjo, spremljajoči nosilnico starega vojvode. Samo na rokah jo še morejo nositi vojaki in še to s težavo.

Kralji je hudo pešal. Včerašnji naporni pot od Ljumbule do Spasa, nočno bdenje poleg ognja in današnji mrz in mu iz-sesali poslednje moči. Ves ubit, blaten, neobrit se upira na batino, z drugo roko objema svojega adiutanta in vso pot težko sope.

Ob cesti poseda vedno več obupancev, ki so morali zapu-stiti svoje spremstvo in so opešali kraj ceste. Število mrtvecev narašča, mrz in lakota sta jih poglajala v smrt. V snegu se po-znajo sledovi ujed, ki so zavohale mrtvece, pa se povrnejo po-noči, ko bodo planine mračne in mirne, ter raztrgajo svoj plen. Ti pojavi se vedno pogosteje pojavljajo.

Stari kralj koraka mimo žrtev s težko bolestjo v svoji duši, izbegava poglede nesrečnikov, sedečih poleg cest. Da bi za-

duši v sebi bojno čustvo, napelje pogovor vedno na kraj novega.

«Kako ti gre, sin?» potreblje po rami malega dečka, kateri mu odgovarja, ne vedoč, da počiva kraljeva roka na njegovi rami.

«Bo šlo.»

«Ali si zapomniš vse, kar boš videl?»

«Bom.»

«Zapomni si moraš, veš, da boš lahko pripovedoval vse, kar si videl.»

Čim dalje vodi pot, vedno hujše grozita mrz in lakota. Noči so strahovite, nikjer ni mogoče dobiti drv. Kakor mušice cepajo ljudi, se zopet dvigujejo in padajo, dokler ne ostanejo in s svojimi grobovi ne začrtajo pota, kjer se je umikala Srbija.

Vlada je neprestano hitela in dospela je, kakor je bilo od-rejeno, že peti dan popoldne v Skader. Kralj je potoval osem dni do Lješa in še tri dni do Tirane. Z begunci je spal poleg ognja, po dvoriščih, v nizkih arnavtskih hišah. Suh kruh je bila njegova hrana, le sem in tja mu je kako poveljstvo preskrbelo boljše hrano.

Šesti dan je kralj došel v Drimovo dolino, na Drimove obale. Pri Gonsiču, kjer so morali prebroditi Drim, je zavel vlažen veter in že je posijalo solnce, ki obseva Jadranske obale. Daleč pred seboj so ogledali planine, objemajoče v svo-jem naročju Skader.

Žejne oči ga pozdravljajo. Tam je solnce, tam bo kruh, domneva sleherni in niti ne slutiti, da bodo po skadrskih ulicah padali in umirali od gladi kakor mrčes.

Nekega večera je kralj stopil k ognju, okrog katerega so sedeli vojaki. Jutri jutraj se bo poslovil od svojih prijateljev, pa bi rad še nekoliko pokramljal z njimi. Drugi dan bo pre-brodil Drim, odšel bo v Barbašu in od tam v Lješ. Vojaki in begunci pa bodo nadaljevali pot v Skader.

Veder večer je ležal razprostrt nad dolino in noč je pri-hajala počasi, ne tako hitro kakor med zameti in snegovi. Ne-kaj blagega je dihalo v ozračju in slutnja je že uhajala na gorke obale. Jasne zvezde so sijale na prijaznem nebu in vse, kar je pričakovalo smrti, je pričelo zopet verovati v življenje. Kako malo časa je ta vera pojila ljudi!

Kralj je bil dobre volje. Kazal je s prstom na modre planine, dvigajoče se krog Skadra in govoril svojim vojakom:

«Vidite, prijatelji, tam smo prelivali kri, po tistih brdih.»

«Kako se zovejo ta brda?»

«Vidiš, tisto tam zadaj v globini, najvišje je najbrže Tara-boš, a ono na levi je Brdica.»

«To je Brdica?» ga vpraša star čiča tretjeza poziva; mra-čen oblak zasenči njegovo čelo.

«Zdi se mi, da bo Brdica.»

Čiči zaleskečejo solze v oči in globoko vzdihne.

«Tam sem izgubil sina.»

«Tam? Tako?» ga vpraša kralj.

«Tam, tam in zdaj sem prišel na njegov grob.»

Tovariši obmolknajo, svečan trenutek, budeč v duši sta-rega moža težke občutke, jih objame. Dolgo je motril čiča modre planine, kjer leži toliko mladih srbskih fantov in se na-posled obrne k drugim ter pravi:

«Morda je Bog tako hotel ter me pripeljal semkaj, da ležem v grob blizu svojega sina. Samo to naj mi dodeli, da se pri-vlečem do Skadra.»

«Težko trpljenje je za nami, čiča, lažji bo pot sedaj, tudi ti ga zmagaš, stavec,» ga tolaži kralj.

Med tem se razvname pogovor o Skadru. Kralj je pripove-doval, kako je v svojih mladih letih odšel tja gori in pravil jim je, kako lepo in bogato je to mesto.

«Ali je tudi to mesto naše?» ga vpraša vojak.

«Naše je naše, naši kralji so ga zidali. Trije kralji: Vukašin, Uglješa in Gojko in mnogo muk so pretrpeli, da so ga sezidali. Kar so podnevi sezidali, jim je vila ponoči porušila. Kdo zna tisto pesem o zidanju Skadra na Bojani?»

«Jaz,» se oglasi mlad fant iz gruč.

«Ali ne pravi pesem: Kar čez dan so bratje sezidali, zla je vila v noči porušila?»

«Tako je,» odgovori fant.

«Ali je bilo vresnici tako?» vpraša stavec.

«Kako misliš?» ga vpraša mladenič.

«E, tako, kakor pravi pesem. Kaj so bile res nekoč zle vile in so porušile ponoči, kar so kralji podnevi sezidali?» Stavec spusti svoje roke in križem pretrgani plašč, katerega je ves čas šival.

«Bilo je tako,» pridene stari kralj. «Tudi sedaj so še zle vile.»

«Sedaj?» se začudijo.

«Tudi sedaj,» žalostno zmaže kralj z glavo. «Poglejte mojo usodo! Kar sem zgradil čez dan, porušila mi je vila čez noč, Koliko smo se mučili, da smo zgradili to državo in glejte, po-noči mi jo je porušila vila do temelja.»

Kralj se zamisli in vsi obmolknajo, razmišljajoči o zli vili, ki ruši vse, kar zida Srbin.

Noč prihaja in mrz z njo. Opozore kralja, da gre spat.

(Dalje prihodnjik.)

Dr. Heiss jun.,

dejanski zdravnik in zobozdravnik v Ormožu št. 17,
ordinira vsak dan od 8. do 12. ure.

Kranjska industrijska družba na Jesenloah-Fužinah išče za konstruk-cijsko pisarno in prilično nadzorovanje delavnic

mladega strojnega inženjerja.

Prednost imajo absolventi tehnične visoke šole ali višje državne obrtne šole s prakso. Prosi se za ponudbe z natančnimi podatki dosežanj zaposlenosti in zahtevami glede plače.

Kavarna v Mariboru

v sredini mesta, se odda v najem.
V pošte pridejo samo oni, ki so v tej stroki izveščani. Pisemne ponudbe pod «Kavarna»,
področnica «Jutra», Maribor.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljih toraru Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hösl,
Schweighofer, Original Stigl. itd. Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA,
Hilšerjeva ulica 5.

Prvovrstni

Brez konkurence

TOVARNA ZA GUMBE, SLOV. BISTRICA

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vladno naznanjam, da sem na Poljanski cesti št. 19 (nasproti gimnazije) prenovil in otvoril staroznano

gostilno.

Domača kuhinja in mrzla jedila, dobro štajersko in dolensko vino, vedno sveže pivo vsak čas na razpolago. Točna in solidna postrežba, primerne cene. Za manjše zaključene družbe posebna soba. Za obilen obisk se priporoča.

Franc Bučar.

Največji davki

katero plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmška darila in vso drugo zlatnino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor u. pr. škarije, nože, britve, lasestrizne in brivske stroje, steklorezce, doze za tobak, svalčice in smodke, nažigalce in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Na Uncu pri Rakeku je umrla v petek dne 7. julija ob 9. uri zvečer, previdena s tolažili sv. vere, gospa

Franja Maister, roj. Tomšič

Pokopali bomo drago rajnico v nedeljo ob 4. uri popoldne na Uncu. Bila je zlata mati, ki je posvetila vse svoje življenje edino le ljubezni in skrbi za svoje drage.

Kdor jo je poznal, naj jo ohrani v gorkem spominu.

Na Uncu, dne 8. julija 1922.

General Rudolf Maister, počasni Adj. Nj. Vel. Kralja, sin. — Matilda Sebenikar, roj. Tomšič, posestnica na Uncu, sestra. — Marija Maister, roj. Stergar, sinaha. — Hrvoj in Borut Maister, vnuka. — Rodbine: Tomšič v Ljubljani, Trebnjem, Zagrebu in Guštin v Metliki in Mariboru.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Stroji za ob-delovanje lesa

Turbine in transmisije

armature sesalke zvonovi

Strojne tovarne in livarne, d. d., Ljubljana

Domače vesti

*** Obisk ljubljanske univerze.** Zadnjih objavljena statistika je bila deloma pomotna. Danes objavljamo popravljen. V letnem semestru je bilo na naši univerzi rednih slušateljev 1114, izrednih 48, skupaj 1162. Med njimi 59 slušateljcev, namreč 42 rednih, 17 izrednih. Največ slušateljcev je štela tehnična fakulteta, namreč 349, med njimi 6 izrednih; takoj za njo pride pravna s 345 slušateljci, med njimi 5 izrednih; filozofska je štela 234 slušateljev, med njimi 23 izrednih, teološka 118 (2 izredna) in neopolna medicinska 96 (12 izrednih). V letnem tečaju je bil obisk za nekaj nad 100 slušateljcev večji kot v zimskem.

*** Kongres učiteljev meščanskih šol.** V dnevi 6. in 7. julija se je v Zagrebu vršil kongres učiteljstva meščanskih šol v Jugoslaviji pod predsedstvom ravnatelja Josipa Kovačevića. Razpravljalo se je o načrtu zakona za reformo meščanskih šol ter se je tudi ugotovilo, da je v ministrstvu prosvote treba posebnega referenta za meščanske šolstvo. Sprejeta je bila resolucija glede vreditve plač ter sprajet tudi predlog, da se osnuje zveza učiteljev meščanskih šol za celo Jugoslavijo. Ustanovi se tudi poseben strokovni mesečnik. V četrtek zvečer je bil skupen komers v «Kolu», v petek pa so si udeleženci kongresa ogledali razne kulturne institucije v Zagrebu.

*** Gospa Franja Maister.** Dne 7. julija je umrla na Unco pri Raketu po dolgotrajni bolezni mati častnega adjutanta Njeg. Velikantstva, generala Rudolfa Maistera roj. Tomšič. Pokopnica je bila plemenitega srca in je povsod izživala iskrene simpatije. Ob bridki izgubi izrekamo gosp. generalu Maisteru naše iskreno sožalje.

*** Poljski nčenjaki in umetniki v Zagrebu.** Dne 23. julija dospe preko Budimpešte v Zagreb 95 profesorjev srednjih in visokih šol in mnogo drugih odličnih poljskih mož, med njimi pisatelj Dobrowski, etnograf vsesidniški profesor dr. Bystron, profesor filozofije in estetike dr. Tatarkiewicz, arheolog dr. Antoniewicz in dr. Gosti bodo ostali v Zagrebu en dan, od tam odidli v Bakar, odkoder bodo napravili nekaj izletov po Primorju, koncem prihodnjega meseca pa dospe v Zagreb 20 absolventov slikarske akademije v Krakovu.

*** Železnica Murska Sobotna - Hodoš.** Ponovne intervencije poslanca dr. Verkolava Kukoveca za obnovo železniceškega prometa na tej železnici so imele končno uspeh. V sredo je ministrstvo sprejelo naročilo, da se promet na tej progi takoj odpre. V petek so že odšli železniški uradniki s potrebnim osebjem iz Zagreba v Mursko Sobotno in se bo promet pričel kmalu prihodnjega tedna že vršiti. Murska Sobotna, Gornja Lendava in Hodoš so določene kot naplavališča, ostale postaje pa kot postajališča. Vlaki bodo zaenkrat vozili v obeh smereh po trikrat na teden.

*** Hrvatski učitelji na Kosovem polju.** Hrvatski učitelji, ki so odpotovali na turnejo po Srbiji, so krenili iz Beograda, kjer so bili zelo navdušeno sprejeti, z ladjo do Prahova, odkoder bodo obiskali Kosovo polje.

*** Načno potovanje gojencev vojne akademije.** Kakor poročajo iz Beograda, so odpoteli gojenci vojne akademije iz Beograda na načno potovanje. En oddelek je odpotoval v okolico samostana Žiđa, drugi pa v okolico Banjaluke. Gojenci se bodo na tem potovanju vežbali dva meseca v praktičnih vajah. Z njimi so odpotovali tudi profesorji.

*** Šola vojne mornarice v Sibeniku.** Ministrstvo vojne in mornarice je sprejelo letos v podčastniško šolo vojne mornarice v Sibeniku 200 mladeničev.

*** Splitški italijanski odvjetniki.** Znano je, da splitški italijanski odvjetniki niso hoteli položiti podpisane prisage našemu kralju. Splitška odvjetniška zbornica je sedaj sklenila, da se tem advokatom odvzame pravica izvrševanja odvjetniških poslov. Toda advokati so potom tržške odvjetniške zbornice zahtevali, naj italijanska vlada v njihovo korist intervenira in jim izposljuje pravico, izvrševati odvjetniške posle tudi brez prisage. V hrojavni spomenici na ministrskega predsednika Facto zahtevajo, naj se tudi slovenskim odvjetnikom v Julijski Beneditiji odvzame pravica poslovanja, ne glede na to, ali so položili podpisano prisago italijanskemu kralju ali ne. To je brezprimeren provokacija!

*** Zavarovanje obrtnikov.** Znano je, da se stremljenje samostojnih obrtnikov zoper zavarovanje, nezdgo in onemoglost. V Sloveniji se je sedaj obrtniško brez izjeme izreklo za uvedbo obveznega zavarovanja. Drugod so v tem pogledu nazori še nerazčisti. Na prejšnjo naših obrtnikov je minister za socialno politiko dr. Žerjav naročil izdelati načrt zavarovanja mojstrov obrtnikov zoper bolezni, nezgode in onemoglost. Medtem je ministrstvo za socialno politiko izvršilo načrt z dne 3. junija 1922 dovolilo, da se pri delavski zavarovalnici zoper bolezni zavarujejo in sleer prostovoljno obrtniki delodajalci, ki ne zaposlujejo več nego dva pomočnika in skupno ne več kot pet učencev in vajencev. Prostovoljno zavarovanje se dovoljuje na postavi ugodnega zdravniškega pregleda osebam, ki niso prekorajšile še 40. leta starosti. Do dne 1. oktobra 1922 vs

se smejo izjemoma pripustiti osebe nad 40 let stare, ako se niso dovršile 60. leto. To prostovoljno zavarovanje je omejeno na zdravniško pomoč, zdravila, babiško pomoč in oskrbo v bolnici za člane in njihove rodbine. Interesenti naj se zanimajo za podrobnosti naredbe ministrstva za socialno politiko, ki je izšla v «Uradnem listu» dne 30. junija 1922 (š. 13.).

*** Obrtniški kongres v Sarajevu.** Poročajo nam iz Sarajeva: Delegati, določeni za kongres, ki se dne 14., 15. in 16. julija vrši v Sarajevu, morajo imeti poblastilo svojega združenja. Vsak delegat kupi vozni listek na odhodni postaji, ki s potrdilom predsednika, da se je dotičnik udeležil kongresa, velja za povratno vožnjo. Popust velja tudi za vožnjo na parobrodu.

*** Pred novo stanovanjsko naredbo?** Pod tem naslovom prinaša včerajšnji «Novi čas» «senzacionalno» vest, češ, da je dr. Kukovec pisal ministru dr. Žerjavu naj izda novo stanovanjsko naredbo, katere zmisel naj bi bil ta, da se opusti sedanje varstvo najemnikov. Take trapaiste senzacije lahko prinaša samo list, čigar naročniki so politični analfabeti. V «Uradnem listu» je bil že pred meseci objavljen stanovanjski zakon in o njem so tudi časopisi mnogo razpravljali. Odkar imamo ustavo, ve vsak količjak izobražen človek, da tudi ministri nimajo pravice izdajati naredb, kakršno bi «Novi čas» rad podtaknil ministru Žerjavu. Sedaj veljavni stanovanjski zakon je mogoče izpremeniti le s zakonom, zakone pa — tudi za urednike «Novega časa» je treba to povedati — sklepajo v Narodni skupščini. Dosedaj ve samo še informator «Novega časa», da se namerava stanovanjski zakon izpremeniti. «Novi čas» sicer rad priobčuje časopisne račice, tako urezaj, kakor s včerajšnjo vestjo o stanovanjski naredbi, se pa že dolgo ni v to ga je mogla zapeljati le njegova brezvestna hudobija ali pa urmešna zahtost.

*** Odlikovanja.** Anton Petriček, poslovođa hmeljarskega društva v Zalcu, je odlikovan za zasluge, pridobljene pri pospeševanju hmeljarstva in pri dolgotrajnem delovanju v omenjenem društvu z redom sv. Save 5. vrste ter Ivan Lapač je v Krškem za zasluge, pridobljene pri organizaciji zadružništva v Sloveniji istotako z redom sv. Save 5. vrste.

*** Diplomatski izpiti.** Nedavno so se v vnanjem ministruvstvu v Beogradu vršili izpiti prve skupine kandidatov za sprejem v diplomatsko službo. Prošli terek je polagala izpit druga skupina kandidatov. Priglasilo se je 19 kandidatov; 15 jih je napravilo izpit s poveljnim uspehom, 4 so bili reprobirani. Z odliko so napravili izpit gg. Vlado Milanović, Nikola Vulović, Milorad Rajaković, Dušan Gjorgjevič in Smiljančič; z dobrim uspehom pa gg. Vanja Subotić, Nikodije Jovanović, Bora Tešić, Spasoje Vesnić, Gjorge Ivković, M. Ristić, Voja Gjorgjevič, Gavrilović in Avakumović.

*** Oseba vest.** Direktor prvega razreda gradbene direkcije v Ljubljani gospod Anton Klinar je na lastno prošnjo stalno upokojen.

*** Promocija.** Na dunajskem vsesidlišču bo prihodnji ponedeljek dne 10. julija gospod Robert Neubauer iz Strazibca pri Kranju, promoviran za doktorja vsoga zdravilstva.

*** Izpremembe v poštni službi.** Premišeni so: kontrolor Ivan Mermolja od pošte Maribor 1 k pošti Maribor 2, kontrolor Ivo Šajina iz Sarajeva v Ljubljano 2, poštarija Antonija Zagorjan iz Ljubljane 1 v Rakek, poštarija Ivana Božič iz Ljubljane 1 k pošti Ljubljana 6, poštarija Terezija Znidaršič iz Murske Sobotne v Rogaska Slatina in Antonija Warthol iz Sarajeva v Ljubljano 1, poštar Ciril Kokošar od pošte Ljubljana 2 k pošti Ljubljana 1, poštarija Rafaela Knapič iz Maribora v Radgono, poduradniki Josip Karner iz Maribora 1, Tomaž Artnik iz Novoga mesta in Stefan Velikonja iz Zidanega mosta, sluga Anton Lotrič iz Ljubljane 1 in Franc Dietner iz Maribora 2 k pošti Subotica 2 in sluga Avgust Divjak od čekovnega urada Zagreb k pošti Maribor 1. — Podeljeno je odpravnisko mesto Mojstrana poštariju Milosu Ambrožiču, Braslovče bivši aspirantki Teji Sluga in Motnik poštarni pomočnici Karli Flisek. — Poštni službi so se odpovedale: poštarija Mira Kocjančič v Slovenjgradu in privremeni poštarija Antonia Jan pri direkciji v Ljubljani in Lavoslav Jerin v Skofljici. — Trajno sta upokojena: upravnik Rudolf Fajdiča v Sodražici in poduradnik Andrej Zerjav v Mariboru.

*** Himen.** V Trstu se je poročil g. Zlatko Gvidon Jug, bivši urednik mariborskega dnevnika «Tabor», s gospodično Vido Dolinarjevo.

*** Klerikali in ljubljansko mestno gospodarstvo.** Klerikalno časopisje se huđuje nad vladnim komisarjem dr. Senekovičem, ker zahteva od ljubljancev za izravnanje mestnega proračuna davščin. Velika neiskrenost in nepoštenost je to! Vsak vinar novih davkov za mestno občino ljubljansko pada na rovaš črno-modro-rdeče koalicije. Gospoda je na tepla na mestni magistrat toliko svojih agitatorjev ter pisarjev, da se skoraj sopolje mestne hiše podira, gospoda je sklepala v ozki seji nove izdatke, ne da bi se kdaj vprašala, kdo bo vse to plačal. Sedaj so pa klerikali, ki nosijo glavno krivdo na zavoženem gospodarstvu mestne koalicije, začeli toliko ne-

aradni, da največjo proči vladnemu komisarju na mestnem magistratu, ki ima samo težko nalogo mašiti od njih napravljene luknje.

*** Frak gospoda Saviča.** Pišejo nam: Gospod Savič je šef industrijskega oddelka v ministruvstvu trgovine in industrije in znan širom naše domovine. V četrtek se je udeležil kongresa naših industrijalcev na Bledu ter je bil prav simpatično pozdravljen. Gospod Savič ima v marsikaterem vprašanju nazore, s katerimi se da utemeljeno polemizirati, gotovo pa mu nikdo ne odreka zaslug pri povzdigi naše industrije in zlasti za naša ožja slovenska vprašanja kaže od nekdanj mnogo zanimanja in razumevanja. Ni čuda, da je bil na Bledu ne le po svojem položaju ena glavnih oseb. Zvečer je nameraval gospod Savič počastiti tudi tur naših industrijalcev. Pa kakor so včasih neprevidni Kranjci, kadar so šli na Dunaj potestiti trebuh zunaj, tako se gospod Savič ni spomnil, da kdor gre na Bled, ne more tja — brez fraka. Gospod Savič sicer ve, da v naši Jugoslaviji pomankanje fraka nikogar ne izključuje niti od razgovora s kraljem. Tega pa ni vedel, da je ceremoniel kranjske pokrajinske uprave strožji od beograjskega dvoranskega. In tako se je zgodilo, da po «visokem nalogu» gospoda Saviča niso pustili na rout, ker ni imel — fraka. Tu se vidi, kako potrebno bi bilo, da hodijo visoki uradniki pri tako slavnostnih prilikah v zlati uniformi, ki je dosedaj v naši državi, žal, tako redka izjema. V tem slučaju bi gospod Savič ne doživel svojega strašnega fiaska. Hvala Bogu je mož dobrodušen in edino njegovo maščevanje bo menda to, da bo zgodbo pripovedoval v Beogradu — celi prestolici v smeh in kratak čas.

*** Prašni dnevi.** Pišejo nam: Pritožbe so poceni. Vendar pa so nekatere med njimi upravičene. Tako bi se moralo po ulicah in cestah, kjer je živahen promet s tovornimi vozovi, skropiti vsaj po dvakrat na dan. Enkratno skropljenje je mnogo premalo! Za primer navajam izmed mnogih Levstikovo ulico. Ker se pod Rožnikom mnogo zida, vozijo vozniči iz Erjavčeve skozi Levstikovo v Suhičovo ulico. Ze ta novotarija je brez potrebe. Bleiweisova cesta s tem ni razbremenjena, ker se itak ves glavni promet vrši po njej. Levstikova pa je postala kup neznesnega prahu. Vrhutega je skropilo le deloma po enkrat na dan. Potrebno bi bilo, da se promet s tovornimi vozili usmeri skozi Erjavčovo na Bleiweisovo cesto. Večkrat se tudi opazuje, da nekateri mestni delavci pri skropljenju ravno napazljivo in uganjajo nedopustne šale, brigajo po konjih ter nalahko namočijo pasante. Ze v dveh slučajih sem to opazoval, enkrat je pa takšen funkcionar očividno nalahko nameril curek meni pod nogo ter me vsega pomazal s prahom in vodo. Potrebno je, da se izdajo primerna navodila, da se takšne nevedčnosti ne bodo več dogajale!

*** Kmetje iz Kleč nam pišejo:** «Travnike za Beligradom, ki so last Kranjske hranilnice, smo imeli dosedaj v najemu posestniki iz tukajnjega okoliša. Mi smo travnike držali v najboljšem stanju, smo jih dobro gnojili in dvignili njihovo vrednost. Naenkrat je Kranjska hranilnica te travnike nam vzela ter jih brez dražbe dala v najem nekemu ljubljanskemu gospodu. Mi bi bili na dražbi za travnike več dali nego ta gospod. Mi kmetje protestiramo proti takemu postopanju ter prosimo da to v listu objavite».

*** Artiljerijska podoficijska šola v Mariboru.** Meseca oktobra letos bo sprejetih 200 mladeničev za gojence v II. artiljerijsko podoficijsko šolo v Mariboru. Pogoj so razvidni iz oglasa, ki je v Ljubljani nabit na deski mestnega magistrata in na Mestnem domu.

*** Računske listke «Družbe sv. Cirila in Metoda» so sklenili uvesti gg. plačilni natakariji pri svojem zborovanju dne 30. junija po vseh restavracijah, kavarnah in gostilnah v Ljubljani, kakor tudi v drugih mestih in trgih v Sloveniji. Družba prosi cenjeno občinstvo, da ne odklani plačilnih listkov, temveč jih vseposod zahteva. Narodna zavest in obrambeno delo C. M. družbe zahteva obulub na oktar našega kulturnega delovanja. Družba vrši še dalje veliko in nesebično delo, da spasi tudi one, ki so v nevarnosti, da utonijo v tujevalnih valovih. Od časa do časa bomo priobčevali imena vseh onih javnih lokalov, kjer so uvedeni C. M. računski listki. Kaj pa trgovine? Ali bi ne mogle tudi te uvesti družbenih listkov? Ena kronca pri neštetihih velikih računih kaj se to pozna. Družbi bi pa bilo zlasti v teh težkih časih zelo pomagano. Poglejte v Avstrijo, vseposod so uvedeni listki za «Südmärkte» in «Schulvereine». Poglejte v Trst! Nobene gostilne, ne kavarne, da niti špelnunke ne doliže brez plačilnih listkov «Legge nazionale». Ali naj bomo samo Slovenci tako brezbrizni narod?**

*** Iz Zagorja ob Savi nam poročajo:** Na zborovanju krajevne organizacije JDS v Zagorju dne 7. julija 1922 je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: Izreče se neomejeno zaupanje somišljenikov ministru dr. Žerjavu, izreka se mu iskrena zahvala za njegovo nesebično in požrtvovalno delo v korist stranki in državi in sporočajo prisrčne pozdrave. Ravnotako se izreče soglasno zaupanje tudi ostalim funkcionarjem stranke.

*** Vročina.** Ze prva polovica meseca julija nam je prinesla veliko vročino, pod katero trpe ljudje in živali. Kdor le more, se je že umaknil iz prašnih mestnih ulic v kako prijetno letovišče ali se podal k morju. Oni ljubljanci pa, ki

morajo ostati v razgorenem mestnem središču, iščejo osvetožnega oblačenja deloma v naši Koleriji, večjim delom pa hitro v valove bistrave Save. Kopalški vlak iz Ljubljane v Laze je posebno dobro došel in bo zlasti ob nedeljah in praznikih le težko zadoščal velikemu navelu našega mestnega prebivalstva.

*** Priprava uradnih prostorov za upravno sodišče.** Starodavno poslopje nekdanje celjske gimnazije poleg župne cerkve sv. Danijela se je primerno renoviralo. Poslopje je namenjeno za bodoče upravno sodišče v Celju.

*** Smrt vsled opekline.** V Mekinjah pri Kamniku je posestnika Ivana Golob kuhala pičo praščem. Ko je mati za trenutke odšla v klet po krompir, se je njena triletna hčerka Marička približala ognju. Dekletu se je vnela obleka. Mati mu je sicer hitro strgala gorečo obleko, toda vključ temu je otrok podlegel težkim opeklinam.

*** Samomor polkovnega blagajnika.** V Osijeku je bila blagajniška uprava tamkajšnjega polka poverjena poročniku Dragotinu Peharju. Živel je baje zelo razkošno ter je iz polkovne blagajne poravnal znatno vsoto. Vojaška oblast je nenadoma odredila skontracijo blagajne. Pred skontracijo se je poročnik Pehar ustrelil.

*** Volkovi v kočevskih gozdih.** Blizu Tiventala v Kočevskem okraju so se te dni pojavili volkovi ter raztrgali pet ovac na paši. 14letni pastir je tekel domov povedat, da so volkovi napadli čredo. Domačini so nato volkove prepodili, pred no so med čredo napravili še večjo škodo.

*** Aretacija mestnega poglavarja.** Iz Pančeva poročajo, da je bil mestni poglavar v Vrhu, Stanoje Janković, po odredbi državne pravdnitve aretiran. Dolžjo ga ponoverbe državnega denarja in zlorabe uradne oblasti.

*** Zornida krema,** sestavljena po receptu božanstvene lepote oriantalke Zoride, zvezde harema sultana Abdula Hamida. Čisti rastlinski proizvod. Najpopolnejše sredstvo moderne kozmetike za doseg oamamljive lepote. Prijatelji parfuma dobijo parfum na dekagrame v sledečih dišavah: akacija, ciklama, hyacinthe, heliotrop, lilafrol, španski bezeg, jasmnin, smarnice, karamfil, reseda, noža, orhidija, vijolica, ohypre, tuberoza, detelja, incantarn, ideal, passion, mirakle, peau de Espagne, Californian, Poppi in (Lovigau) Honbigan. Cena za 1 dekagram od 30 do 40 K. Dobiva se pri parfumeriji «Uran», Ljubljana, Mestni trg 11, podružnica: Zdravilišče Rogaska Slatina.

Kako županijo klerikalci.

Eden najbolj vnetih podeželskih klerikalnih magnatov Fran Korbar iz Hrušice je tožil posestnika Antona Anžiča iz Stepanja vas, ker mu je ta očital, da je ocaignil in ogoljufal občino pri denarju, sladkorju in moki. Minuli četrtek se je nadaljevala pred okrajnim sodiščem razprava v tej stvari, ker doprinaša Anžič dokaz resnice. Razprava je razkrila neverjetno korpucijo, ki so jo uganjali svoječasnno nemoteno klerikalni župani pod zaščito klerikalnih mogotcev. Korbar je padeval blizu 20 let v dobrujski občini in ni hotel nikdar z računi na dan, temveč se je vedno izgovarjal, da je račune izgubil. In zaradi tega ga deželni odbor ni niti posvaril, kaj šele, da bi kdaj sam revidiral njegovo gospodarstvo z javnim denarjem.

Koncem leta 1919 je bil Korbar na splošno zahtevo dobrujskih občanov in občinskega odbora samega odstavljen županstva. Tudi je bil odstavljen kot predsednik krajnega šolskega sveta in kot član cestnega odbora, ker je preiskava dognala, da je predlagal fingirane potbošnice o izvršenih voznjah in delu na cesti. Edino to čast ima še danes, da opravlja posle poštara na Hrušici, čemur se vsakdo čudi, ker so mu dokazane take mahinacije s tujim denarjem.

Gerentu je izročil Korbar samo par računov od zadnjega leta svojega delovanja, a še v treh računih se je dokazala Korbarju pred sodiščem «pomota» za več tisoč kron v njegovo korist. Glede ostalih računov pa je Korbar trdil, da so mu jih odnesli med vojno vojak. Sedaj zašlihihi bivši njegov tajnik pa ga je postavil popolnoma na laž. Pod prisego je izpovedal, da je rekel Korbar, ko je izvedel, da bo odstavljen, da mu ne morejo glave odsekati, če odstrani račune in da teh gerentu ne izroči, ker bi vse «prešofnalo». Dan pred predajo je nato zbral račune, proračune in vse važne spise svojega županovanja in vse skupaj je izginilo neznanu kam. Korbar je seveda pred sodiščem to tajil.

Korbar je imel med vojno tudi aprovizacijo sam v svojih rokah brez vsake kontrole in je delil blago v svoji trgovini. Se začetkom leta 1919 so našli na njegovem podstrešju skritega nad 600 kg aprovizacijskega sladkorja, odtrganega od ust drugih, ki so stradali. Drugim trgovcem v občini ni dajal sploh nič moke v razdeljevanje, ali pa po večini samo koruzno moko, v svoji trgovini pa je prodajal belo moko in s tem privabil ljudi, da so hodili k njemu celo iz Rudnika čez Golovec. Svojim sorodnikom v Ljubljani je vozil Korbar, kakor je izpovedal Ludovik Ropič, cele vreče aprovizacijske moke, da se je njihova kuharica celo norčevala iz žensk, ki so čakale na hlebeček črnega kruha, da se njej ni treba nastavljati za moko, ker jim jo pošilja cele vreče Korbar iz Hrušice. Njegovi uristiš so dobili pri nem vse, dru-

ge, ki mu niso bili všeč, pa je motal in trgovino, nastopajoč silno oblastno. Nekobuhog žensko, ki je prošla za moko za 70letnega očeta in imela pravico do nje, je spodil na grd način vpricho drugih, češ da ona ne dobi ničesar, ker ga je tožila na glavarstvu. Ta ženska je vzkliknila pred sodiščem: «G. sodnik, bolj smo se ga bali, kakor se bojimo sedaj kralja!» Razprava se je zopet preložila, ker so nekatere priče izostale.

Objave

Službena objava LNP. Za danes nepovedani izpiti se ne vršijo. LNP. je dobil snoči od zbora nogometnih sudac iz Zagreba brzoljavko, da izpraševalna komisija vsled tehničnih težkoč ne more priti v Ljubljano. Vsled tega odpadejo izpiti sodnikov. Istotako odpadejo tekmi Svoboda, Moste - Slovan in Jadran - Hermes. Tekma Ilirija II. : Svoboda Ljubljana se vrši ob 16.30 na igrišču Ilirije. Termini za izpiti sodnikov bodo pravočasno objavljeni. Tajnik II.

*** Popisi teritorialnih olakšica** («Aimant F. S.») so dospeli. Za člane celjske po-družnice na realni gimnaziji se dobe pri-tov. Dragu Černe. Celje. Kralja Petra 32.

*** Prostovoljno gasilno društvo v Gornjem Logatcu** priredi dne 16. julija t. l. ob 3. uri popoldne veliko vrtno veselico v grajsčinskem parku v Gornjem Logatcu; pri veselici sodeluje gasilska godba iz Žirov. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. — Ker je čisti dobček namenjen za popolnitev gasilnega doma ter nabavo raznih gasilskih potrebščin uljudno vabimo k obilni udeležbi. — Odboj.

*** Jugoslovanska zveza za tufski promet v Sloveniji** priredi v proslavo biva-nja Njegovega Velikantstva kralja dne 13. julija 1922 na Bledu v dvorcu Zdraviliškega doma ob pol 11. dopoldne slovesno skupščino. Ob pol 5. se vrši v Zdraviliškem domu čevianka za poveljene goste.

*** Poročne svečanosti v Beogradu.** Kino Tivoli predvaja od 10. do 13. julija film svetovno znane francoske tvrde «Pathe Paris» «Poročne svečanosti v Beogradu» kateri vsebuje v Ljubljani še ne predvaja-ne posnetke. Razen tega «Zakon pust-nje», filmski roman v 6. dejanjih. Pred-stave vsak dan ob 3., 5., 7. in 9. Pred-prodaja vstopnic od 10. do 12. in od 2. nprej v «Kino Tivoli».

Poslano.*

Stara pravda.

Imel sem dva invalida za vajenca, eden je bil dober, drugi pa slab. Ko se je dobi-toliko naučil, da je hlače in telovnik do-bro naredil, se je zmenoj skregal me po-pasje ozmerjal in je šel proč. Zahteval sem da dokonča pri meni učno dobo ali da mi plača odškodnino. Istega mnenja so bili tudi poverjenstvo za soc. skrb (invalidni oddelek), Krojaška zadruga, Zadruga zveza, Društvo samostojnih obrtnikov, Udruženje s. o. o. s. za Slove-nijo. Le invalidu to ni šlo v glavo. Stvar je prišla pred obrtno sodišče, ki je raz-sodilo, da toženc ne dolžan nadaljevati pri meni pouka in da mi ni dolžan plača-ti odškodnine. Razsodbo prve stopnje je potrdila druga stopnja kljub temu da se protestirali proti razsodbi prve stopnje: Krojaška zadruga, Zadruga zveza, Društvo s. ob. ter Udruženje s. o. o. s. in kljub temu, da so se vs štirje prisidnički-obrtniki zavzeli za mojo pravično stvar, posebno Rozman in Ložar. Čast jima! Od mene predlagane priče niso bile zaslišane! — Od toženca predlagana prič-a, katera je govorila v prid tožencu je bila zaslišana dvakrat. Stroškov sem imel 1144 K.

Nekaj podobnega se mi je tudi zgodilo z mojim bivšim vajencem E. Bertulovićem. Toda ne pred obrtnim sodiščem in-tudi ne v Jugoslaviji, za katero smo si obrtniki morali pustiti od vsakega nem-čurčka v obraz pljuvati. Z razsodbo Bertulović se je doseglo, da nisem mogel sprejeti nobenega vajenca več, da bi mi jaz dajal hrano in stanovanje itd. Zgoraj omenjeno razsodbo pa, da ne morem sprejeti v uk sploh nobenega vajenca več. To je stara pravda, katera pa še ni konč-a.

Sem že čez 30 let pri krojaštvu samo pri natančnem delu, tako da sem skoraj popolnoma izgubil vid. Ako bo šlo tako naprej mi ne bo preostajalo drugega kot prositi milodarov. Kot tak se lahko sreč-am s katerim izmed gospodov pravič-nosti — ta mi bo vrget papirnato krono — krivica bo poravnana ter domovina rešena!

Gospod poverjenik soc. skrbstva Ljubljana.

Ali je Vam znano, da je Anton Gašperlin invalid rojen 31. februarja 1908. vas Trata št. 13 občina Velovso pri Kranju sedaj v invalidnem domu v Ljubljani za-konski sin posestnika Gašperlina v zgo-raj omenjeni vasi in občini, kateri ima posestvo vredno čez 3 milijone kron ter ima samo 3 otroke. Torej je Anton Gašperlin bodoči milijonar, ki živi sedaj na državne stroške, poleg tega pa je zagri-zen habsburgovec in protisrbijanec.

Ubogemu obrtniku se nalagajo davki, da jih marsikateri plačati ne more — se ga rubi in mu prodaja najpotrebnejše. Vze-ti temu, ki ima veliko in dati onemu, ki ima malo to ni socialno.

Josip Ahčan
krojaški mojster.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Dutra»
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Hči papeža

— Lukrecija Borgia

«To bi bilo od njega samo pametno,» odgovori Španjolka in nekako s pomenom izgovarja poudarilo besedo, «saj bi visokemu gospodu najbrže itak ne bilo mnogo od tega, da se sestane s to veliko in raznolično družbo, ko je vendar tukaj razje sam in takrat prav dobrodošel...»

«Kaj hočete s tem reči?» vpraša grofica Violetta Orsini blazno, preseščeno, glasno. Lepa žena se pri tem na pol dvigne na svojem stolcu ali preestolu, toda že prihodnji hip se ima zopet v oblasi in se samo premakne na svojem svilenem sedleži. Tudi se prisili k miru in vprašujoče in nedolžno gleda v neprijetno sobesednico.

«No, moj Bog, kaj mislim?» odgovori donna Adriana nedolžno, «saj vendar govorim o stvari, ki jo ve in si jo šepeta ves Rim! Pa, kaj ne veste, grofica Orsini, da vas najbolj zavidajo v celotnem Rimu?»

«Mene? Kako morejo zavidati mene, ki sem tako mlada postala vdova?»

«Ker ste vlovili junaka,» odgovori Španjolka, «junaka, kateremu so nastavljale mreže vse rimske najlepše žene in dekleta, ki pa dosegel ni nikdar več kot nekoliko dni ali bolje rečeno noči služil eni in isti ženski.»

«Pa se trdi...» pravi brez glasu Violetta.

«Da, trdi se, draga moja, in govori se. Jaz sem ena vaših najbližjih sorodnic in zato že smem povedati, kaj se govori. Celo dolžnost imam, da govorim odkrito z vami. Trdi se prav resno, da je Cezar Borgia vaš ljubimec.»

«To je nesramnost!»

«To je istina!» se je glasil odgovor Španke. «Jaz sem se sama po vdanem ogledniku prepričala, da je Cezar Bor-

gia v zadnjih šestih mesecih bil več in nič manj kot devetkrat bil v vaši hiši, lepa grofica, in sicer v času, ko ne prihajajo drugi odlični posetniki. Papežev sin je namreč vsakokrat prišel sam, tajno in po polnoči, odšel pa okrog šeste ure jutraj. Seveda pa nikakor nočem reči s tem ničesar slabega. Kako neki? Saj poznam vaše veliko krepost, vaše skoraj samostanske nazore o moških... zato ne dvomim, da ste z bivšim kardinalom štali Homerja!»

In s kratkim porogljivim nasmeškom se donna Adriana odvrne od grofice. Ta čas pa nastane šum pri vratih. Bučno vstopi nov gost. Avguštin Chigi, velekapitalist, papežev bankir. Ob svoji lepi soprogji je Chigi napravil zares grotesken vtis. Bil je majhen in debel, trebulj je nosil pred seboj kakor bobenček, in njegovo vedno rdeče lice je izdajalo proletarsko pokolenje. Glava mu je bila povsem plešasta, elegantna obleka, s katero je Chigi prikrižal svojo grdobno, pa ga je delala še bolj nesimpatičnega.

S svileni rutico si briše Chigi sedaj znoj ter hiti skozi vrsto gostov k domači gospodini, da jo poljubi roko.

«Za oproščenje vas prosim, grofica!» jo pozdravi. «Zakasnil sem se. Saj še niste večerjali? Zares, prišel sem še pravi čas!» vzdihne in se ogleda ter z velikim zadovoljstvom opazi skozi odprta vrata v jedilnici razkošno pokrito dolgo mizo. «Toda zares, grofica, in gospoda moja, iz Vatikana prihajam, in vesti prinašam, ki so povsem sveže, to se pravi, vi, gospoda, prvi izveste zanje...»

«Oho, iz Vatikana prihajate, od Svetega očeta? In novosti imate? Govorite, govorite!» se začnejo bodrilni pozivi z vseh strani.

«Kaj, bo morda vojna?» klikne lepa Marietta in pobiti k svojemu debelu-

tarju. «Navdušena sem za vojno! Najraje bi se oblekla v moški oblepi!»

«Vojna?» odgovori debeluhar, se nasmehlja in pogledi s toliko masno roko ženo po lepem obrazu. «Ne, draga moja, tako daleč pa vendar še nisimo. Toda pripravljamo se. Najnovejši torej, kar se je zgodilo, je, da je bil Cezar Borgia, ljubimec Svetega očeta, pravkar imenovan za zastavno cerkev!»

«Hm, ali drugih novic nimate?» se oglasi nekdo iz kroga, ki obdaja Chigija. «Saj se je po smrti Juanovi itak pričakovalo, da prej ali slej pride do tega imenovanja.»

«Ali da se je uprav danes izvršilo, to nekaj pomeni!» ugovarja Chigi. «S to častjo odlikovan in z napolnjeno popotno blagajno odrine veliki Cezar še nočjo na pot. Njegov potni cilj je Pariz, dvor kralja francoskega, Ljudevita XII.»

Ta vest je zares vzbudila senzacijo, v vili mamranja, ki je sledilo novici, pa se je potopil pridušen krik. To je bil glas grofice Orsini, ki je stala smrtno bleda pri svoji stolici in pritiskala roke na razburjeno svoje srce. «Srce, miruj!»

«Ta vest je vsekar zelo važna,» povzame besedo Maccchiavelli, ko se je prvo presenečenje nekoliko poleglo. «Ta pot na dvor francoskega kralja ne pomeni nič več in nič manj, kot da se pripravljajo zveza med Borgijci in Francijo. To je jasno.»

«Seveda proti kralju Federigu napoljskemu!» doda kardinal Julijan Rovere. «Za dalj časa se govori o tem, da se Ljudevit XII. pripravlja na vojno proti njemu. Če se bo Sveti oče v tej vojni boril na francoski strani, potem morajo biti že posebni razlogi zato podani!»

«Mislim, da nekaj vem o tem!» reče Mihael Perus. «Govori se, da je Cezar na napoljskem dvoru snubil lepo princeso Karloto, pa je dobil košarico.»

«Prav imate!» odvrne kardinal Rovere. «Tako je tudi bilo. Ni pa povsem razumljivo, kako da sta se Borgijci odločila za ta korak, ko imata vendar napoljca za zeta, odnosno svaka, soproga Lukrecije Alfonza, vojvoda Biselskega!»

«Njegova Visokost Alfonzo, princ aragonski, vojvoda biselski! Njega Visokost, princesa aragonska, Lukrecija, vojvodinja biselska!» javlja ta trenutek s sonornim glasom pri vratih grofičin ceremonijar.

Ta trenutek utihne vsak politični razgovor kakor z enim mahljajem. Vsi pobite k vratom in se tam razvrste.

Grofica Orsini pa se nekako zbudi iz sanj in se tudi napravi na pot k vratom, da sprejme visoke goste.

Z neprijetno prisrčnostjo vstopi Lukrecija v družbo. Uprav dekliško izgleda v svoji beli obleki, obšiti z rožnatimi pentljami. V glavi nosi silno dragoceno in redek diadem. Še bolj pa sijejo srebrne njene izredno krasne velike oči, ki vidijo samo ljubljenega moža. Princ Alfonz je viteški kakor vedno, za vsakogar najde prijetno besedo in kmalu se nahaja v živahni zabavi s Perusom in Maccchiavellijem.

«Vi niti ne slutite, kaj papež vse namerava!» šepeta tačas Chigi kardinalu Rovere. «V Vatikanu je sklenjeno, da se princ Alfonzo to potovanje njegovega svaka zataji in končno, kadar to ne bo več mogoče, da se mu prikaže kot povsem neznan ali brezpomembna in formalna stvar!»

«Priatelji moji!» se zasliši glas grofice Orsini, «ali smem prositi, da v moji hiši kaj malega prigriznete?»

Iz jedilne dvorane se zasliši tih glasba, na stopni zasijejo raznobratne luči, ki mečejo svoje žarke na bogato okrašeno in bogato obloženo mizo. Sredi živahnega razgovora in pristrčnosti smeja se razmestijo gostje.

Tisti čas se ni moglo v Rimu povsod sedati tako brezskrbno za mizo. Razni otrovi so delovali in marsikdo je vstal od okene in bogate mize ter bil četrte ure pozneje že mrtev. V tem oziru so bile na posebno slabem glasu gostije Borgijcih. Trdilo se je, da se je i papež i kardinal tako iznebil marsikaterega neprijetnega nasprotnika ali tekmeča. Tudi preje, ko je papež še bil sam kardinal, je zagodel takšno gostijo marsikateremu napotniku in v zadnjem času so se slične stvari zopet ponavljale. Cezar je tudi po Juanovi smrti pridržal to kardinalsko razvado... Kdor je torej dobil vabilo na takšno pojedino, je storil najbolje, če je za vsak slučaj doma napisal svojo oporoko.

V hiši grofice Orsini je pa ta bojazen bila odveč. To je bilo znano, zato so se vabljenci na njene prireditve prav radi odzivali. Stregla je cela četa slug, prinašala so se najfinejša in najbolj izbrana jedila in obilica najboljših vin.

Med večerjo se nagne donna Adriana k grofici Violetti Orsini, kakor se kaže nagne k ptičji, in jo vpraša:

«Razveš vesti, ki jo je prinesel don Avguštin Chigi, imam se neko drugo prijetno novico. Cezar odhaja zares še nočjo na pot v Pariz. Kralju Ljudevitu XII. prinaša papežovo pismo, s katerim ta loči kraljev zakon in mu daje možnost, da se oženi z drugo.»

Orsinijeva zmigne z rameni.

Donna Adriana pa nadaljuje: «Toda Cezar se bo razgovarjal s kraljem tudi še o drugih zadevah, o zadevah srca.»

«Kako?» vpraša Orsinijeva v muhah.

«Kakor pravim, draga moja! Saj se že ve, da se namerava Cezar v Parizu poročiti ali celo poročiti z lepo Carloto d'Albert, sestro novarskega kralja!»

(Dalje prihodnjik.)

Kupi se urejeno posestvo

z živim in mrtvim inventarjem, lepim gozdom in travniki. Lega kjerkoli v Sloveniji. Cenj. ponudba s podrobnimi podatki na upravo „Jutra“ pod „Arondirano posestvo 777“.

Ad št. 14829.

Razglas.

V svrhu sestave stalnih volilnih imenikov (Uradni list št. 67 z dne 24. junija 1922) se oni volilni upravičenci, ki so se priselili v Ljubljano od 1. junija 1921 pa do danes, pozivljejo, da se pridejo zglasiti v mestni popisovalni urad.

Onim, ki so bili že pred 1. junijem 1921 v Ljubljani, se ni treba prijaviti. Volilno pravico imajo vsi 21 let stari državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki vsaj že eno leto, odnosno 6 mesecev redno bivajo v občini. (Za volitev v narodno skupščino, odnosno oblastno skupščino zahteva se šestmesečno bivanje, za volitev v občinski zastop pa enoletno bivanje).

Ob istih pogojih imajo pravico voliti tudi oni Slovani po plemenu in jeziku, ki sicer niso naši državljani, ki pa so se dotadaj, ko so se začeli sestavljati volilni imeniki, to je do 20. junija 1922, stalno naselili v občini.

Volilni upravičenci s črkami A do L naj se zglaste v ponedeljek dne 10. t. m., oni od M do Ž pa v torek dne 11. t. m., vsakokrat od 8. do 12. ure dopoldne.

Prizadeži se tedaj v lastnem interesu nujno pozivljejo, da se točno odzovejo temu povabilu.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 7. julija 1922.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, pohištvo in lakiranje raznih „koles“ v peči, naj se obrne na trdko

Tone Malgaj, stavbni in pohištveni plekar in ličar, Ljubljana, Kolodvorska ulica 6.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: 1747 Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/11.

Poziv.

Ivana Traven rojena Mavzar je predlagana kot priča. Ker je njeno bivališče neznan, prosim se, da v njenem lastnem interesu takoj sporoči podpisane svoj sedanji naslov.

Dr. Fran Poček,

odvetnik v Ljubljani, Sr. Petra c. 11.

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi ševlji v zalogi. Turistovski ševlji domačega izdelka. 1743

Ant. in Jož. Brajer-Kapele Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Sokolske potrebščine

za člane, članice in naraščaj, kakor tudi suknjo za kroj priporočila trdka

A. & E. Skaberně, Ljubljana, Mestni trg 10. 1595/a

Dobrouvedenega in reprezentativnega

potovalca

isee velika tvornica likerja in kornjaka pod dobrimi pogoji. Ponudbe je pošiljati na poštni prednec br. 255, 2153 Zagreb.

L. Mikuš Ljubljana Mestni trg 15 izdelovatelj dežnikov Na drobno! Na debelo! Zaloga sprehajalnih palic. 1749 Popravila točno in solidno!

Ustanovljeno leta 1896.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna Centrala: Ponteba.

Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51). — Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Odprema vsake vrste blaga.

Specialna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

R. RANZINGER Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo. Brojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

M. KUŠTRIN LJUBLJANA Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in na debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pnevmatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obrobov iz tovarne „WALTER MARTINY“ Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obrobov. Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2. Telefon št. 588. Brzojavi: Kuštrin Ljubljana. Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20. Telefon št. 470. Maribor, Jurčičeva ulica št. 9. Telefon št. 133. Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

„SLOGRAD“ slovenska gradbena in industrijska d. d., Ljubljana. Telefon št. 180. Brzojavi „Slograd“. Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Siška, Frankopanska cesta št. 151.

I. Oddelek za globoke gradbe: vse vrste globakih stamb, betonske in železobetonske gradbe, vodne gradbe, železobetonske tlačne cevi do 8 atmosfer tlaka, električne centrale, izkoriščanje vodnih sil, „silo“, mostne železniške in cestne zgradbe, predare, biološke in mehanske čistilnice za vsakovrstno industrijo.

II. Oddelek za visoke gradbe: vse vrste visokih stamb, moderne industrijske zgradbe, leseni poinostenski nasilci za strehe z velikimi razponi do 35 m, železobetonska, lesena in kombinirana skladišča.

III. Tovarna vozov Keršič: luksuzni in tovarni vozovi, moderne avtomobilne karoserije, ročni vozički, samokolnice itd.

IV. Parna žaga: lesna trgovina in industrija, staobeno tesarstvo in mizarstvo.